Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКі ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВіК

№ 10 (1660) ГОД XXXIII БЕЛАСТОК 6 САКАВІКА 1988 г. ЦАНА 12 зл.

НАЙПРЫГАЖЭЙШАЯ на ПАДЛЯШШЫ 1988 года — ВЫПУСКНІЦА БЕЛЬСКАГА БЕЛАРУСКАГА ЛІЦЭЯ!

Яшчэ да нядаўна Бельскі беларускі ліцэй амаль напракалі ў тым, што з'яўляецца ён „кузняй алімпійцаў". Але так наогул, дык дзякуючы поспехам вучняў, якія прымалі ўдзел у розных алімпіядах і перамагалі (!), ён быў найбольш вядомы. Вось і ў апошні час, калі адбывалася Акруговая біялагічная алімпіяда, можна было заўважыць незвычайныя здольнасці Ані Дзмітрук, якая па тэсце набрала найбольш (92 на 100 магчымых) пунктаў **у цэлай краіне**; а тэсты ж усюды былі аднолькавыя.

Як высветлілася ў апошні час, ліцэй не сказаў свайго апошняга слова і невядома яшчэ, якія магчымасці і здольнасці дрэмлюць сярод яго вучняў і выпускнікоў.

Не будзем сёння падкрэсліваць таго, што **Ірына Кокець** у мінулым годзе паспяхова закончыла гэты ліцэй і не менш паспяхова здала экзамены ў Варшаўскі універсітэт. Гэта ж — справа ўжо амаль звычайная, бо большасць выпускнікоў Бельскага беларускага ліцэя без клопатаў паступае ў вышэйшыя навучальныя ўстановы Польшчы і іншых краін, асабліва СССР і ГДР.

Сканцэнтруемся на цалкам іншым напрамку папулярнасці Бельскага беларускага ліцэя. Аказваецца, што прыгажуняў ён выпускае таксама!

Вось у палове лютага гэтага года ў Беластоку адбыліся выбары „Міс Падляшша '88" або, інакш кажучы, выбары найпрыгажэйшай дзяўчыны Падляшша 1988 года.

„Кур'ер Падляшскі", які раскруціў усю акцыю, арганізоўваў усё, запрашаў, намаўляў, захвочваў, што будзе тэлевізар ва ўзнагароду, і падрыхтоўваў. Дзяўчаты, аднак, збіраліся на конкурс даволі неахвотна: адны запісваліся, другія выпісваліся, прыходзілі на рэпетыцыі і адыходзілі, урэшце-рэшт засталося іх 18. Перамагла ж 19-гадовая **Ірына Кокець, студэнтка І курса Філіяла Варшаўскага універсітэта (факультэта педагогікі і псіхалогіі), мінулагодняя вы-**

(Працяг на стар. 4)

АГЛЯД У СУХАВОЛІ

На гэты агляд ехаў я з асаблівай цікавасцю таму, што ў Сухаволі яшчэ ніколі не арганізавалі конкурсаў на беларускую песню, хаця ў навакольных вёсках, у сямейных засценках і пры сяброўскіх кантактах, усё яшчэ гучыць спрадвечная беларуская гаворка, вельмі блізкая да сучаснай, агульнапрынятай беларускай літаратурнай мовы. Карыстаюцца ёю тут людзі і праваслаўнага, і каталіцкага веравызнання.

Марыя Кульгавік — дырэктар сухавольскага гмiннага асяродка культуры сказала мне:

— Я вельмі рада, што ўдалося дабіцца, каб на гэты раз раённы агляд савецкай песні супольна з беларускай адбыўся ў Сухаволі.

Раней, калі яна яшчэ займалася культурай у Дуброўскай гміне (тады называлася Каленік), дык дзякуючы яе намаганням пачулі мы беларускія народныя песні, найперш у выкананні жаночага калектыву з Грабянёў, затым з вёсак: **Хільмоны-вёска і Хільмоны-калёнія.**

У выпадку Грабянёў было гэта нейкіх 12 гадоў таму назад. Я добра памятаю, з якім здзіўленнем і нечаканасцю прывіталі мы гэты жаночы хор у шматлюднай сямейцы ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці на Беласточчыне. Захапляў ён сваёй аўтэнтычнасцю. Калектыў шчасліва праіснаваў да сёння. Назвалі яго „Рабіна".

Хор складаюць дзевяць жанчын. Гэта: Марыя Самойлік, Марыя Беламызы, Надзея Гардзейчык, Вольга Самойлік, Надзея Бакун, Вера Парфен, Леаніла Барыс, Зіна Клеменс і Марыя Сівіцкая.

(Працяг на стар. 6)

НА МЯЖЫ

аб сіле Характару

Быў сярод нас, зрэшты, не толькі быў, бо і ёсць адзін чалавек. Адзначаецца ён выключнай весялосцю характару. Я па сутнасці не памятаю, каб Т. быў сумны. Пры сустрэчы з людзьмі заўсёды яго твар зацвітае ўсмешкай. Другая яго рыса — гэта сардэчнасць. У Т. заўсёды і ўсюды знойдзеш слова пацехі, добрую раду. Зрэшты, гэта сардэчнасць не абмяжоўваецца толькі словамі, а нярэдка выступае і ў матэрыяльнай форме. Трэцяя ўласцівасць Т. праяўляецца ў яго выключнай гасціннасці. Яго прыгожы дом заўсёды адкрыты для ўсіх знаёмых. І кожны, каму патрэбны начлег, знойдзе пасцель у доме Т.

У доме Т. быў заўсёды багаты стол, на якім перад госцем стаяла ўсё, што ў гэтым доме было, а трэба сказаць, што было ўсяго многа. А аднаго прадукту было нават замнога. Маю на думцы гарэлку. Вядома, як гэта справа выглядае сярод беларусаў. Можа быць вельмі мяккая пасцель, вельмі смачны пачастунак, вельмі прыемная размова, але калі це было гарэлкі, дык амаль кожны скажа, што не было добрай гасціны. І яшчэ адно беларусы любяць: каб іх да ежы і да гарэлкі прымушалі. Шырока вядомая прыказка: „нядобрая была гасціна, бо было на сталах усё, але не было прынукі". У доме Т. была таксама „прынука". І вось гэта апошняе мне не вельмі падабалася. Т. часамі амаль браў чалавека за каўнер і прымушаў як да ежы, так і да піцця. Аднак было вядома, што гэта ўсё ідзе ў яго не ад нейкай там тактыкі, а ад шчырага сэрца, і таму людзі, апрача ўдзячнасці, ніякіх іншых пачуццяў у адносінах да Т. не мелі. Частуючы іншых, Т. заўсёды частаваўся і сам, аднак п'яным у ніякім выпадку не быў. Колькі людзі з'елі і выпілі ў доме Т., ніхто не ведае і не будзе ведаць. Напэўна выпілі вельмі многа гарэлкі. Калі б хтосьці падумаў, што ўсе гэтыя сустрэчы ў доме Т. мелі характар п'янак, дык не меў бы рацыі. Проста былі гэта сардэчныя застоллі, беларускія бясседы, і я ніколі не бачыў і не чуў, каб нехта ў час гэтых сустрэч негігіенічна сябе паводзіў або сказаў вульгарнае слова.

І сталася нешта натуральнае і неабходнае. Памёр бацька Т. Быў гэта стары ўжо чалавек і можна было спадзявацца, што смерць наступіць хутка. І вось пасля гэтага сумнага факту вечны весяльчак Т., які здаваўся некаторым крышку і лёгкадухам, паказаў сілу свайго характару — кінуў піць. Многія думалі, што гэта з'ява хвілінная, што пройдзе тыдзень, месяц — і Т. пачне выпіваць зноў. Так аднак не сталася. Т. заявіў, што не будзе ўвогуле піць гарэлкі прынамсі адзін год, і трэба сказаць, што слова стрымаў. Я не адзін раз бываў у той час у Т. Начаваў у яго, болей таго, прымаў удзел у бяседах, арганізаваных Т. Бяседы гэтыя былі многалюднымі, часамі нават мелі яны міжнародны характар. Была там не толькі ежа, але і гарэлка. І вось Т., галоўны іх арганізатар, паводзіў сябе так, што тыя асобы, якія яго бліжэй не ведалі, увогуле не заўважалі, што ён не п'е. Цікава, што, прымаючы гасцей у сваёй хаце і частуючы іх, як і даўней, не толькі ежай, але і гарэлкай, сам ён не піў ні кроплі. Рабіў гэта неяк так хітра і натуральна, што усе адчувалі сябе цудоўна і пастава гаспадара не перашкаджала ім не толькі наесціся, але, калі хто хацеў, і напіцца. Т. слова, дадзенае ў дзень смерці бацькі, стрымаў. Сёння Т. п'е, наколькі мне вядома, стрымана і памяркоўна. Калі я вяртаюся да гэтай справы, дык думаю з захапленнем аб духоўных магчымасцях чалавека, аб сіле яго волі, аб станоўчасці характару, аб паслядоўнасці і прыгожай упартасці. Адным словам, аб тых рысах чалавека, якія выдзяляюць яго з гурту іншых істот, насяляючых нашу планету. Т. жыве сярод нас да сёння і многа робіць добрага, між іншым, для беларускай справы. А тое, што паўтарагадовай поўнай цвярозасцю ўшанаваў памяць бацькі, здараецца не на кожным кроку.

Алесь Барскі

УВАГА, АМАТАРЫ БЕЛАРУСКАЙ ПЕСНІ!

ФІНАЛЬНЫ АГЛЯД конкурсу „БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ '88" адбудзецца 12 сакавіка г.г. а гадзіне 12.30 у зале Беластоцкай філармоніі.

У нядзелю, 13 сакавіка г.г., — КАНЦЭРТ ЛАЎРЭАТАЎ, якіх можна будзе паслухаць два разы, — а 14-ай і а 17-ай гадз.

Білеты набывайце ў ГП БГКТ, тэл. 311-18 у гадзінах 8—15.

ХРОНІКА

Гарадскі гурток БГКТ у Сямяцічах з'яўляецца адным з найбольшых у нашай БГКТ-оўскай арганізацыі. Да яго належыць 117 чалавек, найбольш моладзі.

13 лютага на справаздачна-выбарным сходзе многа ўвагі было прысвечана актывізацыі дзейнасці і павелічэнню ранга БГКТ у горадзе, збору экспанатаў і грашовых дараў на пабудову Беларускага музея ў Гайнаўцы.

Гурток выбраў новыя ўлады і дэлегатаў на справаздачна-выбарную канферэнцыю аддзела. Старшынёю гуртка ізноў выбраны Уладзімір Ярошук. Абавязкі сакратара даручаны Галене Шчыгол.

*

15 лютага адбылося пленарнае пасяджэнне праўлення аддзела БГКТ у Дубічах-Царкоўных. З дакладам выступіў старшыня праўлення Васіль Сегень. Да галоўных заданняў залічана ўдасканальванне ранейшых форм працы, а таксама разбудова арганізацыі. Пад ведамствам аддзела знаходзіцца 8 вясковых гурткоў БГКТ. Да кожнага з іх пленум прыдзяліў сваіх актывістаў, якія дапамогуць гурткам падрыхтаваць і правесці справаздачна-выбарныя сходы.

Прысутны на пленуме намеснік старшыні ГП БГКТ і адначасова старшыня грамадскага камітэта пабудовы музея ў Гайнаўцы Кастусь Майсеня гаварыў аб заданнях справаздачна-выбарнай кампаніі ў БГКТ і аб справах, звязаных з пабудовай музея.

*

Дуброўскі аддзел БГКТ, якому старшынствуе Аркадзь Суліма, закончыў справаздачна-выбарную кампанію ў гуртках. Канферэнцыя аддзела прадбачана на 12 красавіка. Плануецца, што перад удзельнікамі канферэнцыі выступіць з канцэртам беларускія харавыя калектывы Дуброўшчыны. **(мх)**

Сакрат Яновіч

ЗАНАТОЎКІ З АНГЛІІ

— 8 —

Газеты перадалі, што за карціну *„Сланечнікі"* Ван Гога заплачана на аўкцыёне столькі, колькі, прыкладна, складае доўг Польшчы ў доларах. Золата і творы мастацтва — самае надзейнае забеспячэнне капіталаў, калі хто баіцца інфляцыі. У адзін, нават сонечны, дзень надумаліся мы наведаць Нацыянальную галерэю Англіі. Знаходзіцца яна ля плошчы з помнікам адміралу Нэльсану, які выратаваў Альбіён ад напалеонаўскага дэсанта.

І вось перад нашым зрокам жывапіс Еўропы. Сярэдневяковыя палотны стамляюць манатоніяй тэматыкі, настойлівай алегарычнасцю. Прыгнятае варварская жудасць на іх, макабра распяццяў. У салонах жа з партрэтамі стаіш, быццам халоп перад панамі (вылазіць з цябе ўся твая сацыяльная генетыка). Стальныя позіркі намаляваных лордаў. Крыху людскасці ў грудзістых маркіз. Міжвольна ўспамінаюцца партрэцікі стаханаўцаў і як бы боскага Сталіна: тая ж напышлівасць! Аж немагчыма ўявіць сабе такога тыпа ў інтымных сітуацыях; не ядуць і не п'юць, а святым духам жывуць... Найлепей мне сярод сцен, абвешаных работамі нідэрландскіх майстроў пэндзля. Катаюцца на каньках па роўнядзі галандскіх каналаў; праводзяць ціхі вечар у бюргерскім доме; сон змарыў грубую гандлярку і падшыванцы строяць над ёю кепікі; п'яніцы каля карчмы пасля размашыстага мардабою; грымас гаркаты ў прыняўшага лякарства... Густ у мяне, пэўна, трывіяльны. Надта ж даспадобы праўда жыцця эпохі Рэнесанса ў пратэстанцкіх краінах. Нешта падобнае ажыве сваёй натуральнасцю ў французскім імпрэсіянізме дзевятнаццатага стагоддзя (расійскага і беларускага жывапісу тут няма, не купілі). Аднак жа будзе гэта ўжо не тое, без цэльна падгледжанай сітуацыі, а з лірызмам, якія ахвота назваць *„дачным"*, накшталт: у нядзельку на мураўцы...

(Працяг на стар. 4)

З ДРУКУ

ІНТЭРВ'Ю „БЕЛАВЕЖЦА" Ў „TRYBUNIE LUDU"

Орган Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі газета „Trybuna Ludu" змясціла ў сваім святочным нумары ад 6—7 лютага г.г. інтэрв'ю Сакрата Яновіча. Вядома, шмат гаворкі ў ім пра яго кніжку „Białoruś, Białoruś". Гэта першая кніжка Яновіча, напісаная ім на польскай мове, бо адрасаваная яна палякам, адпаведна іх складу думкі. „Мы ж адно грамадства з палякамі, — кажа С. Яновіч. — Жывем разам на тых жа вуліцах, у тых жа гарадскіх пад'ездах маем кватэры, суседзім, працуем у тых жа ўстановах і на фабрыках. Аднак жа ў настроях гэтага сужыцця адчуваецца нейкая анамалія. Менавіта нашы суайчыннікі-палякі ўрэшце-рэшт зусім мала ведаюць пра нас. Надумаўся я спрабаваць нешта ўчыніць дзеля фармавання болей партнёрскіх суадносінаў у міжнацыянальных тут узаемінах. Каб адзін аднаго шанаваць, трэба аднаму пра другога ведаць".

Паважаная газета ўпершыню так сімпатычна зацікавілася беларускім літаратурным жыццём у Народнай Польшчы, публікуючы гэтае інтэрв'ю. Прыемна гэта ў трыццацігоддзе „Белавежы", якое святкуем сёлета.

„БЕЛАВЕЖА, БЕЛАВЕЖА"

Беластоцкая „Газета Вспулчэсна" ў сваім нумары ад 22 студзеня г.г. змясціла вялікі нарыс Людмілы Палоцкай-Халецкай „Белавежа, Белавежа". Гэта першая ў мясцовым друку грунтоўна напісаная публікацыя пра наша літаратурна-мастацкае аб'яднанне „Белавежа", трыццатую гадавіну існавання якога адзначаем сёлета.

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 345

Маня сустрэлася з Косцем выпадкова. Аднойчы дамоў праводзіў яе Юлік, з якім пазнаёмілася некалькі гадоў раней. Нічога з гэтага не выйшла — сустрэліся з Юлісем некалькі разоў у кавярні, а пасля быў канец школьнага года, у Юліка — атэстат сталасці. Юлік быў у арміі недзе ў Пільскам ваяводстве, цяпер вярнуўся, пайшоў на работу. Наняў кватэру якраз у Косціка. Косцік хутка развёўся са сваёй жонкай. Сам быў яшчэ студэнтам, адным з тых, якія найдаўжэй былі ў сценах універсітэта.

Маню захапіла кватэра і яе „артыстычны беспарадак". На сценах віселі абразы-арыгіналы брата Косціка, які ўжо шосты ці сёмы год сядзеў у Парыжы і вучыўся графіцы. У адным пакоі была аранжарэя. Са сценаў полапа звешваліся экзатычныя расліны, у бочках стаялі пальмы і цытрусы. Некаторыя расліны выпускалі першыя кветкі, там-сям віселі плады.

— Тут нельга курыць, — сказаў Косцік, калі Маня выцягнула „марлбора" з пачкі, якая ляжала на малым столічку з чорнага дрэва.

У салоне запалілі тоўстыя свечкі, паявіліся каляровыя пузатыя бутэлькі. Каля першай ночы паявіўся новы „транспарт" паненак-малалетак, якіх на таксі прывезлі „на хату" з дыскатэкі Мар'ян і Войтэк. Войтэк, які збіраўся за акіян, да бацькі, раскідаўся апошнімі залатоўкамі, гэтым смеццем, і не ўзяў рэшты з цяці тысяч ад таксіста, аб чым радасна заявілі дзяўчаты.

Госці разбрыліся па пакоях. Маня, адзіная дзяўчына, якой Косця дазволіў панаваць разам з ім у каляровай кухні, шчасліва граблася сярод загранічных пачачак і каробачак.

Запахла печаным куранём, забулькаў бігас, круціла ў носе ад „чылі". Калі госці разнеслі ўсё на сваіх талерках і заняліся смакатой страў, дрыгаючы ў такт музыкі, а пасля і смакам маладых вуснаў з горкім прысмакам алкаголю, Маня з Косцем выйшлі на балкон, звешаны зялёнай сцяной над заціхлым горадам. Праз вуліцу відаць былі туманныя лугі; горад тут канчаўся сцяной блокаў, быццам нейкі шалёны архітэктар адным рухам адрэзаў яго ад плоскай, пакрытай слабенькім пясочкам зямлі.

— Табе тут добра з намі? — запытаў ціха Косця.

— Неяк дзіўна, ведаеш, іншы свет. Ну, вядома, цікава. А табе?

— Прывык. Дазволіў жыццю ўлезці сабе на галаву, у душу, а цяпер больш мне нічога і не трэба.

На балкон з пакоя заглянула дзяўчына, апранутая ў адны майткі з чорных карунак. Павяла п'яным вокам, абаперлася на бар'ер, паглядзела ўніз. Рашуча падыйшла да Косці, паглядзела яму ў вочы і шпарнула яго наводліў. Паглядзела яшчэ раз, адвярнулася і званітавала ў цемру.

— Ідзі, Ірэнка, не хачу цябе! — сказаў Косця і выпхнуў яе ў пакой, дзе ўсё грамчэй іграла музыка.

Маня і Косця глядзелі ў цемру, адкуль, праз пах язьміну, прабіваўся кіслы арамат цяжкага настрою Ірэнкі.

— Ведаеш, як лёгка выпасці з балкона? Не мусіш думаць аб гэтым, не мусіш быць абавязкова п'яным, хопіць хвілінка, калі ў цябе нешта пахіснецца... — гаварыў паціху Косця. — Галінка выпала з дзевятага паверха акадэміка на Звежынецкай, на месяц да абароны дыпломнай працы. Радасны, добры чалавек. Упала на розы. А вяснушкі не паблеклі, калі памірала на нашых вачах, бо яшчэ жыла трохі...

У пакоі пагасілі святло, сярод трапікальнага паху балконных ліянаў трашчаў палявы конік. Адкуль ён сюды трапіў, у гэтую пустыню з шэрай пліты?

— Дапамажы мне, Марыся!

На балкон выкацілася нейкая пара. Маня шарахнулася ад дотыку нечай гарачай голай скуры.

— Так будзем кахацца, што нашы худыя косці будуць толькі трашчаць і звінець! — мармытаў Віялетцы сусед, у якім Маня пазнала голас Юліся. — О, Костэк, у цябе тут цудоўнае жыццё, пamaленьку ўцягваюся.

(Працяг на стар. 5)

ЦІ ЧУЕШ, ЯК ПЛАЧА ЗЯМЛЯ?

Czy słyszysz, jak płacze ziemia...
(З тэлефільма Т. Саланевіч)

Ці чуеш, як плача зямля,
Якую рэжуць бульдозеры
На апусцелых палях,
Затопленых штучным возерам?

Ці бачыш, як ля берагоў
Блукаюць трывожныя цені
Патопленых тут мерцвякоў
Шматлікіх ужо пакаленняў?

Ці ўзяўшы глыток вады ў рот
Вада не здаецца салонай?
Яна ж увабрала ўвесь пот
Сялян на залітых загонах.

З блокаў, што ў Бандарах,
Затопленых вёсак сяляне
Бачаць на яве і ў снах
Роднай зямелькі кананне.

Віктар Швед

ІХ ДВОЕ

Дзьме халодны вецер, засыпае вочы снег, а Наталля і Ігар ідуць паволі па алеі парку і смяюцца.

Ігар абняў Наталлю.

— Ты кахаеш мяне, дарагая?

— Кахаю! Няхай будзе дождж, снег, дзьме халодны вецер, а маё сэрца цёплае ад гарачага кахання да цябе, — паэтычна адказвае Наталля

Яны падыходзяць да аснежанай лаўкі. Рукамі зграбаюць снег, сядаюць. Ім цёпла ад вялікага кахання.

Бабулькі, якія спяшаюцца з крамаў у свае кватэры ў блоку, убачыўшы абнятую пару на лаўцы, кажуць:

— Вось як цяпер маладыя не шануюць здароўя! Вецер сцюдзёны вее і снег засыпаў усё, а яны сядзяць на лаўцы. Аж халадней зрабілася, гледзячы на іх.

Маладыя, пачуўшы гэта, засмяяліся. Ім было цёпла, штораз цяплей.

Вуліцы горада і алеі парку апусцелі, а яны яшчэ доўга былі разам.

Аўрора

САРДЭЧНЫ ПРЫПАДАК

Я... дурны славянін...
танцую на ліне ночы
малодшы брат цёмных моцаў
што спяць у маіх брывах...
...: з пустазелляў зялёных
піў я адвары ветру...
цярплю ў падземных крапівах
ў гарачых і цяжкіх снах...
... заслуханы ў дыханне
хмар што паўзуць па небе...
мае вейкі вялікія
над гарызонтам над светам...

М. Лукша

* ✲ *

усё пакажы што маеш
не хавай у фалдах стыду
найдрабнейшай сваёй часцінкі
прыклад вазьмі з прыроды
якая вабіць адвечным
распрананнем
і апрананнем
прыгажосцю сваёй падзяліся
распраніся

Алесь Барскі

* ✲ *

Жонцы Анастасіі

Калі
Пустэчы цень павее,
Пярун
Расколе бездань неба
І
Клікне дэман адзіноты,
Пачую
Кліч майго прызвання.
Нічога
Мне з зямлі не трэба.
Не жыў
Я хлебам і для хлеба.
Збяруся
Ціха ў падарожжа —
Да цябе,
Прадвесне, ты мой Божа.
Каб
Не вярнуцца больш ніколі
Туды,
Дзе слова слова коле.
Спаі
Мяне надзеі верай.
Пасялі
У стэпе кветак белых.
Утапі
У тоні васільковай —
Чары
Вачэй блакітнай ласкі.
І
Не будзі мяне ніколі.
І
Не кажы, што гэта казка.

М. Шаховіч

СУМЛЕННЕ

На душы — трывога і спалох,
Быццам лямпачка міргнула і згарэла,
І ў адно, скрозь бездань засцярог,
Штосьці шэрае, кудлатае ўляцела.

Гэта шэрае пранізліва вішчыць,
Лапкамі кіпцястымі шкрабецца,
Па сцяне імкліва прабяжыць,
Плачам дзіўна ў цемры адгукнецца.

Не злічыць пякельных тых гадзін.
Не схавацца ў кут, не збегчы, не забыцца.
Як завуць цябе? Сумленне ці ўспамін?
Што ж табе, звярок, не спіцца, не ляжыцца?

Юрый Кісялеўскі

✲

Я прыйшоў ад вясковай цішы,
Дзе вясну адгукалі дзяўчаты.
У гарачай юнацкай душы
Многа песень было напачатых.

Прад вачыма стаялі ў журбе
Строй бярозак, кусты на палянцы.
Ды раптоўна сустрэў я цябе
У віхуры студэнцкага танца.

Там, далёка, дзе вёска мая,
Адзвінела вясна ручаямі
І курлыканнем ціхім плыла
Жураўлінай дарогай над намі.

Там з праменняў жаўрук вясну віў
І шумелі ў лугах хвалі рэчак.
А я гэты ўжо шум палюбіў,
Праз які ты ішла на сустрэчу.

Я спаткаўся з табой незнарок.
Ад пялёсткаў бялела дарога.
Хто ж прымусіў
Зрабіць гэты крок
Ад майго да твайго парога?..

Ваўжынец Казюк,
Кальбушова

БЕЛАРУСІКІ

Kosman Marceli, Historia Białorusi, Wrocław 1979. Rec. Grygajtis Krzysztof, *Przegląd Historyczny* 1981, z. 2, s. 323—325; Lawal Paweł de, *Acta Baltico-Slavica* t. 15, 1983, s. 306—309; Rachuba Andrzej, *Zapiski Historyczne* 1981, z. 3, s. 167—172; Serczyk Władysław A(ndrzej), *Nowe Książki* 1979, nr 19, s. 5—7, il.; Stępień Stanisław, *Przegląd Humanistyczny* 1980, nr 6, s. 169—178; Wojna Romuald, *Kwartalnik Historyczny* 1980, nr 3/4, s. 693—700; Bazyłow Ludwik, *Kontrasty* 1980, nr 4, s. 47—48.

Kosowicz Paweł, Białoruś, Białoruś (Dzieje Rakowa i jego okolic), *Kontrasty* 1980, nr 7, s. 48.

Kostrzewa Krystyna, Zaproszenie na Białoruś, korespondencja z Mińska, *Trybuna Ludu* 1972, nr 58, s. 7.

Kot Zbigniew, Nad Swisłoczą, Białoruska SRR, *Perspektywy* 1973, nr 29, s. 18, il.

Kotarbiński Tadeusz, Typowcy i dysydenci (Problemy narodowościowe w Polsce Ludowej), *Tygodnik Kulturalny* 1966, nr 5, s. 1.

Kozłowskaja N. W., Parfienow W. I., Chorołogija flory Biełorussii, Minsk 1972. Rec. Kornaś Jan, *Zeszyty Naukowe UJ* Prace Botaniczne 1975, z. 3, s. 95—98.

Kozłowskij P. G., Kriestjanie Biełorussii wo wtoroj połowinie XVII—XVIII w. (po materiałam magnatskich wotczin), Mińsk 1969. Rec. Żytkowicz Leonid, *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych* t. 32, 1971, s. 221—227.

Kozłowskij Pawieł, Struktura własności ziemskiej i faktycznego posiadania ziemi w zachodniej i środkowej Białorusi w drugiej połowie XVIII w., tł., *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych* t. 33, 1972, s. 61—88, tab., res.

Kozłowskij Pawieł, Magnatskoje choziajstwo Biełorussii wo wtoroj połowinie XVIII w., Mińsk 1974. Rec. Drozdowski Marian, *Kwartalnik Historyczny* 1975, nr 1, s. 179—182; Żytkowicz Leonid, *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych* t. 36, 1975, s. 128—136, tab.

Krajewska Helena, Białoruskie malarstwo w Warszawie, *Przegląd Artystyczny* 1972, nr. 3, s. 15—19, il., res.

Krajski Wacław, Lasy Białorusi i problem podniesienia ich zasobności. *Sylwan* 1967, nr 8, s. 57—63.

Krakowski Stefan, Grabski Andrzej Feliks, Dzieje Polski feudalnej (do 1795 r.) w rosyjskiej, ukraińskiej i białoruskiej historiografii szlachecko-burżuazyjnej, *Kwartalnik Instytutu Polsko-Radzieckiego* 1956, nr 3/4, s. 180—209.

Kramko Iwan, Jurewicz Alena, Janowicz Alena, Historyja biełaruskaj litaraturnaj mowy, Mińsk 1968. Rec. Obrębska-Jabłońska A(ntonina). *Slavia Orientalis* 1971, nr 1, s. 102—104.

Krasucki Ludwik, W imię przyszłości, korespondencja z Mińska, *Trybuna Ludu* 1972, nr 195, s. 2.

Kraszewski Jerzy, „Jeden jest wietnamski naród", Konferencja prasowa przedstawiciela NFW w ZSRR; Białoruskie spotkania polskiego ambasadora, korespondencja z Moskwy, ZSRR. *Trybuna Ludu* 1968, nr 170, s. 8, nr 173, s. 2.

Kraszewski Jerzy, Wieś piętrowa, Z białoruskiego notatnika; Upowszechnienie wiedzy ekonomicznej, Jednolity organizm, Kanał Wołga—Ural, Turbina do mocy 1200 MW, korespondencja z Moskwy, *Trybuna Ludu* 1972, nr 308, s. 6, nr 325, 329, 331, 334, s. 2.

Kraśko Ryszard, Z podróży po Białorusi, Gdzieś nad Wilii brzegiem, *Kontrasty* 1969, nr. 9, s. 20—21.

Kraśko Ryszard, Z podróży po Białorusi, W kręgu Mickiewicza, *Kontrasty* 1969, nr 10, s. 18—19, 30.

Krivickij A. A., Michnović A. E., Podlužnyj A. I., Belorusskij jazyk dlja niebielorusov, Mińsk 1973. Rec. Smułkowa E., *Slavia Orientalis* R. 23, 1974, nr 4, s. 506—508; też *Acta Baltico-Slavica* t. 9, 1976, s. 306—307.

Kryvicki A. A., U rytmie z razviecciom movy, Mińsk 1976. Rec. Fałowski A., *Slavia Orientalis* R. 27, 1978, nr 1, s. 144—145.

Р.С.

Свойскія малюнкі

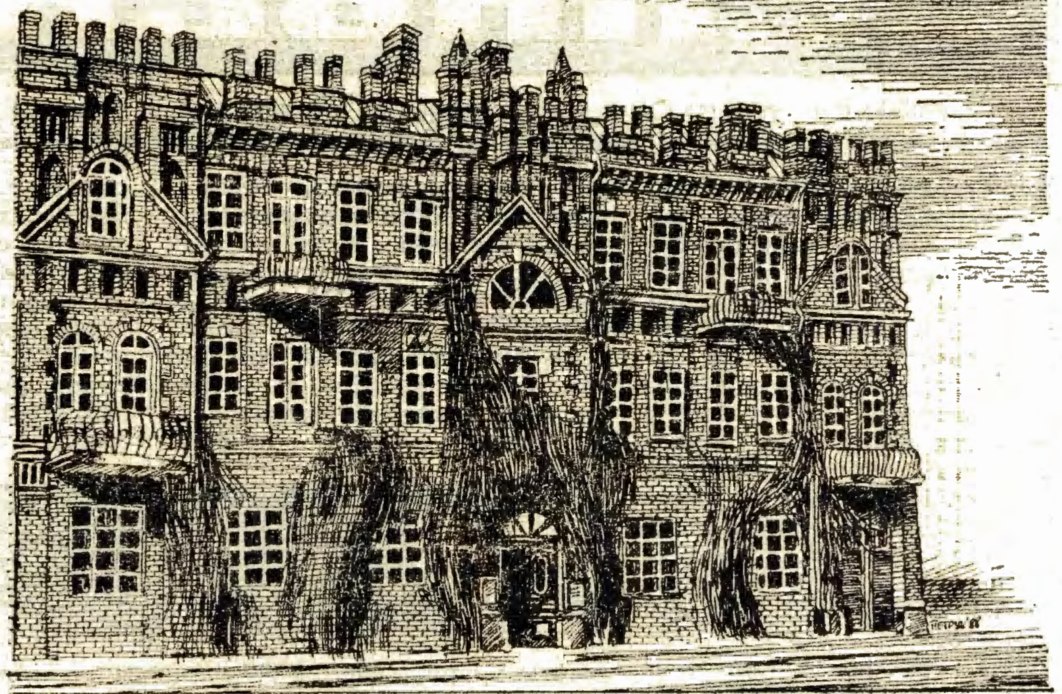

Беласток, вул. Сянкевіча. Мал. Ул. Петрука.

НАЙПРЫГАЖЭЙШАЯ НА ПАДЛЯШШЫ 1988 ГОДА

(Працяг са стар. 1)

пускніца біялагічна-фізічнага класа Бельскага беларускага ліцэя.

А ўжо ж год таму назад, тады калі Ірынка была яшчэ вучаніцай IV класа Беларускага ліцэя ў Бельску і брала ўдзел у „атрасінах" першых класаў, многія захапляліся яе нештодзённай прыгажосцю і асаблівай абаяльнасцю. Ірынка выступіла тады ў ролі каралевы і ўвесь яе ўбор і выгляд сведчылі аб небанальным гусце дзяўчыны.

Журы конкурсу на найпрыгажэйшую дзяўчыну Падляшша было настолькі падкуплена гэтай абаяльнасцю Ірыны, што прызнала ёй менавіта першае месца, нягледзячы на яе чорныя валасы і карыя вочы. Вядома ж, што ў нашай зоне найпрыгажэйшую дзяўчыну выбіраюць наогул сярод бландзінак з блакітнымі вачыма. Ну што ж, журы напэўна мела рацыю, было яно шматлічнае і патрабавальнае, а да таго ж у асноўным складалася... з мужчын, хаця б і былі яны галоўнымі рэдактарамі. У Ірынкі слушны рост — 172 сантыметры, аб'ём грудзей — 84 см, бёдраў — 86 см, а нарадзілася яна веснавой парою, у маі, і разлічвае, што будзе мець шчасце ў каханні.

Але фізічныя валёры — гэта яшчэ не ўсё. Гэта дала ёй маці-натура. Да ўсяго гэтага трэба яшчэ мець адвагу! Адвагу, каб выйсці на сцэну перад поўнай тэатральнай залай і... паказаць сябе! Вядома, калі, крый Божа, гэта адвага не спалучана з бракам самакрытыцызму. Памятаю, як калісь вядомая фатаграфка Зофія Насяроўская, якая была ў журы цэнтральнага конкурсу ў Варшаве, сказала: „У зале сядзелі дзяўчаты ў сто разоў прыгажэйшыя, чым тыя, якія прабавалі дэманстраваць сваю прывабнасць на сцэне!" І таму многія дзяўчаты, прыйшоўшы адразу з вялікай ахвотай, праз нейкі час рэзыгнавалі, не вытрымлівалі нервовага напружання. Ірына не зрэзыгнавала. І з той васемнаццаткі дзяўчат, якія засталіся і вытрымалі да канца, аказалася найпрыгажэйшай! Выйграла каляровы тэлевізар „Геліёс" і возьме ўдзел у паўфіналах агульнапольскага конкурсу „Міс Палонія".

Брава „Кур'еру Падляшскаму" і журы за трапны выбар найпрыгажэйшай дзяўчыны Падляшша 1988 года! Але, дарагі суседзе... дзяўчат то нашых выбіраеце, а запрашэння для „Нівы" не хапіла?! Ці думаеце, што ў нас на прыгожае вачэй не маюць?

Ада Чачуга

Фота А. Сакульскага

(Працяг са стар. 2)

Выходзім на двор, да фантанаў, пад якія лонданцы нырают у наваголнюю ноч. Адсюль Трафальгар-сквер. Быдта пабачаныя ў галерэі анёлы, злятаюцца на начное неба святлістыя пасажырскія самалёты, адзін за адным праз кожныя тры хвіліны, апускаючыся ў напрамку Гітраў, самага вялікага, кажуць, аэрапорта свету. Часам бракуе каму з іх месца для пасадкі; адлятае над Норд-Лондан, чакаючы ў нябёсах чаргі. На міжкантынентальных лініях з'яўляюцца „лётаючыя гатэлі" — са спальнымі пакоікамі.

Буяць па-над Скарынінкай, бывае, досыць перашкаджаючы. Недзе брэх сабакі, па-беластоцку свойскі... Забываюся пра чужыну, засеўшы пагартаць „Сялянскую Долю", неперыядычнае выданне пад эгідай Сувязі Беларускага Працоўнага Сялянства. Падпольная акцыя, ці легальная? І з чыйго боку? Мы, беларусы, без шматтомнай ф у н д а м е н т а л ь н а й гісторыі Беларусі, усё маячым на сцежках да верыфікацыі фактаў. Як знаходзіць патрэбныя звесткі? Заходнебеларускія газеты нараджаліся ды паміралі, як тыя дзеці ў паншчыну. Спрабуй разбярыся!

Бедны наш люд вёў нястойкую барацьбу, з худзенькім кашальком і з не надта асвечанай галавою. Чацверты нумар „Долі" за 1921 год адкрываецца рэзалюцыямі Беларускай Нацыянальна-Палітычнай нарады ў Празе Чэшскай 25—30 верасня т.г. Віраваў гістарычны момант, у які і спраўнейшыя за нас таксама хапаліся за брытву. Рыжскі дагавор санкцыянаваў вынікі польска-савецкай вайны 1920 года, выплывала на паверхню палітычнай хвалі Беларуская ССР з уласнай Беларускай Чырвонай Арміяй неўзабаве, варочаліся на стаўбцоўскі кардон эшалоны „бежанцаў" з бяскраю Расіі, гарэлі маёнткі і несла рэха партызанскую страляніну. Але рэвалюцыя не была ўжо ў стане імчаць галападаю далей, што разумелі тады нават не ўсе яе вядучыя лідэры.

Беларускія левыя сілы ўсякіх афарбовак — апрача дысцыплінаваных аўтарытэтам Леніна бальшавікоў — не праявілі рэалізму. Сляпіцаю перліся ў паўстанне супроць белапалякаў — азіраючыся то на Мінск, то на Каўнас, часовую сталіцу ўваскрэслай Літвы. „Сялянская Доля" і засакрэчаныя структуры тае Сувязі не выйшлі за цень „Мужыцкай Праўды", біліся за мінулыя ідэі. Гэта ж самагубнае намыльванне пятлі! Камінтэрн катэгарычна лячыў „дзіцячую хваробу" ура-рэвалюцыянерства КПЗБ. Каб „вум на розум не зайшоў": падбухторыць агалелы народ можа абы крыкун, але чым гэта скончыцца без цвёрдай саюзніцкай падтрымкі? А ў Каўнасе не сушылі сабе галавы гэтым, што Заходняя Беларусь косцьмі ляжа ў канфрантацыі з дывізіямі Пілсудскага. Дарэчы запытаць: ану, чым жа двухмільённая Літоўская Дзяржава прымусіла б дваццацімільённую Польшчу адмовіцца ад гродзенска-віленскіх „крэсаў"? Бесперспектыўную дзейнасць выдаваць за перспектыўную — гэта, грэх ці два, тупасць або дыверсія ў карысць суседа.

„Сяляне!... Помніце, што зямлю і волю можна здабыць толькі ўласнымі сіламі!" — тлустым шрыфтам кідае кліч рэдактар з літоўскай друкарні ў красавіку дваццаць другога. Знайшліся

СЯБРЫНА

КАЛІ ЖАНЧЫНА СЯБЕ ДОБРА АДЧУВАЕ?

(ГУТАРКА З ЛІЛЯЙ ФАБІСЯК З БЕЛАВЕЖЫ)

Пятрусь: Ліля, скажы мне, чаму жанчыны стараюцца прыгожа выглядаць, малююцца? Усё гэта дзеля таго, каб прывабіць мужчыну?

Ліля: Не, гэта не так! Жанчыны строяцца перш за ўсё таму, каб добра сябе адчуваць. Прыгожа і модна апранутая жанчына больш упэўненая ў сваіх паводзінах.

П.: Ці я павінен разумець гэта так, што жанчына наогул не думае аб тым, каб спадабацца мужчыне?

Л.: Дык не! Яна безумоўна хоча падабацца. Але не толькі адным мужчынам. Ёй прыемна, калі мужчына прыкмячае яе прыгажосць, але таксама добра прымае тое, калі пахваліць яе выгляд іншая жанчына.

П.: А ці гэта часам не пустата?

Л.: Думаю, што не. А ці і табе не падабаюцца жанчыны ў густоўным адзенні, з акуратным манікюрам, замест неахайнасці і занядбанасці ў сваім выглядзе? Дарэчы, а хто ж з нас, жанчын і мужчын, не хоча быць прыгожым ды стройным? Імкненне да прыгажосці нельга лічыць пустатою.

П.: Ведаеш, бывае, бачу жанчын, якія надта падкія на модніцтва, Яны не глядзяць нават на тое, ці актуальная мода падыходзіць ім...

Л.: Што ж, яны хочуць мець прыгожы выгляд, але добра не ведаюць, як гэтага дабіцца. У такім выпадку павінны звярнуцца за парадай да спецыяліста па модзе. Мода — гэта толькі шаблон, пункт выхаду. І таму некаторыя не кваляцца папрацаваць над сваім модным выглядам, звычайна: купляюць нешта моднае і думаюць, што яны ўжо па-моднаму ходзяць. А ўсё гэта не так. Актуальную моду трэба прыстасаваць да сябе, да сваёй фігуры, выгляду. Трэба нешта дадаць, нешта адняць, нешта перайначыць...

П.: Няпростая справа з гэтай модаю!

Л.: Як і з усім.

П.: І дарагая яна!

Л.: Так, цяпер усякая дробязь нямала каштуе. Нават калі сама купіш матэрыял і пашыеш, то і так танна не абыдзецца. Не кажу я пра касметыкі, цэны іх...

П.: Тады, Ліля, скажы мне свой сакрэт: адкуль грошы ў цябе? Жывеш на адной зарплаце — ты з сынам, заўсёды, аднак, прыгожая, элегантная...

Л.: Сакрэту тут няма. Бацькі дапамагаюць мне, без іх я не дала б рады ўтрымаць сябе і сына, і мець небанальнае адзенне.

П.: Марыш знайсці работу ў нейкім доме моды?

Л.: Эх, мары! Памарыць можна, і толькі.

П.: Была б шчаслівай, працуючы ў такім доме?

Л.: Ведаеш, для шчасця даволі было б мне мець свой, уласны дом. І моцнае здароўе, і сям'ю. Чаго больш трэба чалавеку? Праўда, работа, якую любіш, вельмі важная, але не найважнейшая. Жывецца ж не дзеля аднае работы.

П.: Не журыся, Ліля! Не так кепска маешся. Можна зайздрасціць табе. І не ўсе такія прыгожыя, як ты менавіта.

Л.: Пятрусь, Пятрусь! Умееш ты пацешыць...

Размаўляў і фатаграфаваў

Пятрусь Байко

(Працяг са стар. 3)

МОМАНТ

Хочаш кавалачак такога цудоўнага цела?

Косця адштурнуў Юліся і абняў Віялету. Шалясцелі разагрэтыя скура, валасы, трашчаў як ашалелы палявы конік сярод маладой фасолькі.

Маня выйшла з балкона, з гэтага дому, на апусцелыя вуліцы Беластока. Дыхалася ёй лёгка.

Ніколі больш ужо не бачыліся з Косцем. Гэта толькі ў кніжках і фільмах бывае, што кожнае слова, сітуацыя ці момант у жыцці значаць нешта для сюжэта.

Міра Лукша

хлопцы над Нарвай і Свіслаччу, якія паверылі яму. Расстрэльвалі іх потым у Беластоку і ў Гродне, гналі на катаргу ў шлёнскія штольні, у пусткі Палесся. Праўда, мужыцкія батальёны зарэзалі Парыжскую Камуну, але не значыць гэта, што французская вёска выйграла на гэтым казакаватым задушэнні рабочых. Паўтарыўшы той вопыт — не перамагла б расійская рэвалюцыя 1917 года. Мае гэта адносіны і да будавання нацыі: вырашальны крок заўсёды за горадам як за цывілізацыйным цэнтрам, а не за вёскаю, яго перыферыяй. Хоць — адсталая сельская гаспадарка не дае рушыцца прамысловасці. Як у шлюбнай пары. Сведкаю таго наш крызіс.

Кіпень заходнебеларускага катла студзілі з Варшавы не аднымі карабінамі і набудаванымі яшчэ пры царах турмамі. 28 жніўня 1921 г. з'явілася *„Родная Страха“*, канкурэнт *„Сялянскай Долі“*. Пажыла тая *„Страха“*, здагадваюся, не даўжэй, божкаючыся ў адданасці Бельведэра беларускім інтарэсам... *„Доля“* кпіла са *„Страхі“* з лёгкасцю разумніка над дурнем.

Да Грамады заставалася пяць гадоў, калі напраўду ўсё закруцілася і перамалолася.

(Працяг будзе)

ЛЫЖКА ДЗЁГЦЮ Ў ДУБІЦКІМ МЁДЗЕ

Я ўжо даўно заўважыў, што чым болей пусты чалавек, тым больш важна паводзіць сябе. А калі ён беларускай гадоўлі, дык без кія і не падыходзь да яго. Такі палічыцца толькі з тым, каго пабаіцца. Хтосьці скажа, што гэта звярыныя інстынкты, і будзе мець рацыю. На шчасце, не ўсе нашы людзі ў гэткую дзікасць выродзіліся.

У нашай дубіцкай гміннай управе ёсць трохі такіх важнікаў. Гэта відаць па тым, як дзеляць у нас грашовую дапамогу. Той, каму яна сапраўды патрэбная, не атрымлівае. Ужо два гады моцна хварэе Марыя Тамашук, але ёй нічога не дадуць, бо ў яе — муж, дачка і зямля. І няважнае гміне тое, што Марыя не можа рабіць, хоць тыя, што атрымліваюць дапамогу, часта могуць рабіць, але ім даюць, бо фармальна яны беднякі... Шэсць гадоў, таксама цяжка, хварэе Анна Тапор з Тапілаўцаў. І ёй няма аніякае дапамогі ад гміны. У той жа вёсцы жыве ўдава Анна Сцепанюк з чацвярыма маленькімі дзеткамі. Б'ецца яна, як рыба аб лёд, сяк-так даючы рады на гаспадарцы, але ніхто з адказных у дубіцкай гміннай управе не падумаў, што трэба дапамагчы ёй.

Тым больш, што ў гміннай управе ёсць добрыя і адданыя народнай справе людзі: інж. Галіна Шыманюк як сакратар управы, школьны інспектар Васіль Сегень як старшыня рады, Ян Харытанюк, Яўген Панфілюк, Ольга Данілюк, інж. Уладзімір Вэршка, Марыя Вэршка, Валянціна Гіль, Зоя Кулік, Аляксандр Кулік, Мікалай Бахмат, Лявон Малашэвіч, Вайцех Шостка, Раіса Старасельнік, Мікалай Цімафеюк, Яўгенія Трафімюк і інш.

На жаль, як кажуць, бочку мёду псуе лыжка дзёгцю. Даволі, калі ў аркестры адзін фальшывіць — і ўся музыка расстройваецца.

Мікалай Панфілюк,
Дубічы-Царкоўныя

НАША ПОШТА

Kleszczele dn. 15.02.1988 r.

Droga Redakcjo „Niwy“!

Już od dość dawna zabierałam się do napisania do Was listu o tym, co mnie cieszy i co lubię, a także o tym, co w tym uroczym zakątku Polski zafascynowało mnie. Nie potrafię pisać w języku białoruskim, ale to, co się czuje, można przekazać tak jak się umie.

Od dwóch lat jestem na tutejszym terenie i najbardziej podoba mi się kultywowanie dawnych pieśni, tych starych ludowych, a trzeba przyznać, że muzyka białoruska jest piękna, melodyjna i chwyta za serce. Przecież pieśń, to odwieczny towarzysz człowieka, począwszy od urodzenia, aż do śmierci. Śpiewa się na każdą okoliczność i trzeba przyznać, że tutejsi ludzie umieją śpiewać i szanują pieśń.

Miałam okazję być na różnych uroczystościach, bo i na odpustach i na weselu, a także na świętach, i zawsze wracałam jakby szczęśliwsza, bogatsza o to, co usłyszałam, zakodowałam w moim mózgu na zawsze. Dlatego czuję się szczęśliwa, jeśli mnie ktoś na takie uroczystości prosi. Moja pieśń jest śląska, zupełnie inna, niż ta, białoruska, ale w mym sercu znalazło się też miejsce dla białoruskiej i teraz wiem, że tą białoruską można i trzeba kochać. Chwała tym, co pieśni stworzyli! Kto nie kocha pieśni, ten nie kocha ludzi.

Byłam na uroczystości jubileuszowej 15-lecia zespołu „Drużba“ ze Starokornina. Jest to zespół — samorodek bez kierownictwa. Te kobiety same sobą kierują i to jest wspaniałe, bo śpiewają te pieśni tak, jak dawno ktoś je ułożył, bez wygładzania. Zbierają się po chatach i śpiewają tak jak je uczyły matki i babcie, i to chyba jest najważniejsze, że te pieśni trwają, że ich nie zapomniano. Czytałam literaturę; Janka Kupała tak napisał

Песні, знайце, — сэрца дар
Шанаваць іх трэба.

Nie miejcie mi zo złe, ale napisałam tak, jak mi serce dyktuje, i tak jak ja to odczuwam, bo naszym bogactwem jest to, co pozostawiają nam po sobie nasi ojcowie i dziadkowie.

Гэта багацце нашых бацькоў,
спадчына багацейшая,
і казкі, і песні, і баі
дзядоў мілых.
У зямлю яны былі ўтоптаны,
як залатыя зярняты,
я іх адтуль дастаў,
а вы іх пасейце,
каб вашы нашчадкі ўраджай
багаты сабралі.

Ja dopiero się uczę języka białoruskiego, ale gazetę „Niwa“ bardzo sobie cenię, bo to przecież tutaj nasz region, i dla nas i o nas ona pisze, zbieram ją już drugi rok i dzięki niej nauczyłam się czytać po białorusku, próbuję mówić, za co jestem wam wdzięczna i serdecznie Was pozdrawiam.

Wasza Ślązaczka
Irena Piwowar

Ад рэдакцыі: бадай і не трэба тлумачыць, з якой прыемнасцю публікуем мы гэты ліст шлёнскай жанчыны, што пераехала жыць на нашу Беласточчыну. Калі гаварыць высокім тонам, дык вось вам, дарагія чытачы, прыгожы прыклад інтэрнацыяналізму, унутранага маральнага абавязку — ведаць мову і шанаваць культуру таго народа, сярод якога ты жывеш, чалавеча!

Але гэта — адначасна — і адказ усім тым, хто брыдкасловіць на беларусчыну або пляце пра тое, што няма магчымасці быць беларусам. Усё залежыць ад самога сябе! Калі ты сам хочаш заставацца сабою, г.зн. беларусам, дык аніякая сіла ці перашкоды не прымусяць цябе. Ірэна Півавар, будучы польскай нацыянальнасці, а яшчэ і са Шлёнска, вучыцца пісаць і гаварыць па-беларуску так, як мала хто з нашых, бывае, і дзеячоў Беларускага таварыства або настаўнікаў. Яе высакароднасць павінна засароміць шматкаго, і разам з тым ставім яе ў прыклад: калі не самі ад сябе, дык давайце ад палякаў вучыцца шанаваць і ганарыцца ўласнай, роднай мовай!

І цікавая заўвага пад канец: як нам бачыцца, цытаваны Ірэнай Півавар верш-песня з'яўляецца ўдалым перакладам і перапрацоўкай славутай прадмовы да шматтомнага „Люду беларускага“ Міхала Федароўскага, таксама ж паляка, на гэты раз кашубскага паходжання. Кашуб стварыў фундамент пад даследаванні беларускай народнай культуры яшчэ ў мінулым стагоддзі.

КЛІЕНТ — НЕ ВОРАГ

Не адны зладзеі сядзяць па крамах... У Відаве ніхто не крыўдуе на Люду Белаказовіч, якая прадае ў спажывецкім кіёску. Кліентаў трактуе яна з сімпатыяй, параіць, што выбраць і купіць. Культурная прадаўшчыца з яе, не глядзіць на чалавека ваўком, як гэта, на жаль, часта відаць нават у бельскіх крамах, нібы гарадскіх, уваходзячы ў якія, аднак, нярэдка адразу адчуваеш нейкую варожасць да сябе.

А. Гаўрылюк

БЕСПРЫТУЛЬНАЯ

Пры нагодзе калядные вячэры балюча ўспомнілася мне, што валочыцца па Гайнаўцы адна асоба, якая днюе і начуе на станцыі, адкуль адпраўляюцца аўтобусы. Пэўна, хворая яна, бо кашляе ўсё ды хрыпіць. Ці напраўду няма каму прыгарнуць яе? Гэтая пажылая жанчына яшчэ і сконЧыцца дзе на вуліцы... Чаму не бачыць гэтага служба грамадскай апекі?

Аляксандр Закройшчык

КІЁСК ПАНІ ЭДЫТЫ

Вельмі цяжка цяпер спаткаць культурнага і спагадлівага чалавека. Таму кожная такая праява выклікае проста радасць. Эдыта Вежба, якая прадае ў кіёску „Рух", што каля бельскай бальніцы, якраз і належыць да ліку гэтых рэдкіх людзей. Яна не толькі рупіцца пра лад і чысціню ў кіёску і каля кіёска, але і надта спачувальны з яе прадавец. Не адносіцца яна да сваіх кліентаў так, каб абы-што збыць ім у рукі. Яна параіць, што ў яе варта купіць, а чаго не трэба. Вельмі сімпатычная з яе асоба!

Ж. М.

У ГУРТКУ ПЕНСІЯНЕРАЎ

У гуртку БГКТ пенсіянераў у Беластоку налічваецца 63 асобы. Усе гэтыя людзі праяўляюць вялікую актыўнасць у працах на культурна-асветнай ніве.

У першы чацвер кожнага месяца пенсіянеры збіраліся на сходах гуртка. Запрашалі на іх літаратараў з аб'яднання „Белавежа" і іншых цікавых людзей. Адзначалі дзяржаўныя гадавіны ПНР і СССР, святкавалі ўрачыста Дзень сеньёра, уключаліся ў культурныя мерапрыемствы свайго аддзела. Папулярнымі сталі спатканні пры гарбаце і танцавальныя вечарыны, на якіх іграў іх сябра Трахім Клімовіч.

14 лютага г.г. адбыўся справаздачна-выбарны сход гуртка пенсіянераў. На пачатку сходу хвілінай цішыні ўшанавалі яны памяць памерлых двух сваіх сяброўак — Анны Амбражэй і Надзі Нікалаюк.

У справаздачы і дыскусіі былі падведзены вынікі дзейнасці гуртка і зроблены прапановы наконт далейшай яго працы. Быў прыняты план дзейнасці гуртка да канца бягучага года.

У выніку выбараў сяміасабовае праўленне гуртка зноў узначаліла Анна Пісанка. Яе намеснікам выбраны Уладзімір Куршаль, а сакратаром — Кастусь Масальскі. Старшынёю рэвізійнай камісіі стаў Аляксандр Кунах.

Варта адзначыць і той факт, што ўдзельнікі спомненага сходу выкупілі на 2900 зл. „цаглінак" на музей. Падчас вечарыны пенсіянераў 12 лютага ўдзельнікі яе купілі „цаглінак" на 2100 зл.

Міхась Хмялеўскі

Старыя вербы. Фота Я. Целушэцкага.

КЛУБ У АЛЬХОЎЦЫ

Мінуў год, як у Альхоўцы рэактывізаваўся Клуб кніжкі і прэсы. Пасля некалькіх гадоў перапынку клуб памясцілі ў мураваным будынку былой школы. Загадчыцай клуба стала тут маладзенькая Галена Стома. Вядзе яна ў клубе не толькі гандлёвую, але таксама культурную дзейнасць. У мінулым годзе выступалі тут музыканты беластоцкай філармоніі, беластоцкія дэкламатары паэзіі Ясеніна; выступаў беларускі гайнаўскі хор, а таксама калектывы мясцовай гміны.

Клуб арганізуе часта публічныя забавы, даход з якіх прызначае на абсталяванне і дзейнасць клуба.

М. В.

(Працяг са стар. 1)

— Нялёгка нам трымацца разам, — кажа Марыя Самойлік, бойкая, энергічная і яшчэ маладая жанчына. — Ніхто нам не дапамагае, не ведаем, якія песні спяваць...

У Сухаволі спявалі яны „Мяцеліцу" і „Ручнікі". Абедзве гэтыя песні здаўна ўжо „заспяваныя" самадзейнікамі, так сказаць, на смерць. Сягаць трэба да мясцовага фальклору, да песень дзедаў-прадзедаў.

Але вядзенне пошукаў сапраўднага беларускага фальклору не пад сілу гэтым вясковым калектывам. Ім у першую чаргу трэба зямлю апрацоўваць, збожжа сеяць, бульбу садзіць, жывёлу даглядаць і дзяцей гадаваць, а не за песнямі ганяцца. Дзякуй, вялікае, шчырае дзякуй ім і за тое, што хочуць, што маюць цярплівасць збірацца разам і спяваць так, як патрапяць.

На сцэне „Рабіна" паявілася ў яркіх чырвоных уборах. Проста гарэла, як сапраўдная рабіна на беласнежным фоне ранняй зімы.

У Сухаволі выступілі яшчэ „Падляшанкі" з Хільмонаў-вёскі і „Дваранкі" з Хільмонаў-калёніі. Калектыў „Падляшанкі" складаюць восем жанчын. Гэта: Надзея Януцік, Леанарда Сямянчык, Марыя Януцік, Люба Савонь, Надзея Каленік, Люба Райкоўская, Валянціна Суліма і Марыя Пярута.

— Пачалі мы сваю дзейнасць у 1980 годзе, — кажа іхняя арганізатарка і „добрая душа" гэтага калектыву — Надзя Януцік. — Выступалі на дажынках у Дуброве і Новым Двары, прымалі ўдзел у аглядах, якія наладжвала Беларускае таварыства. Аднак, цяжкавата нам без дапамогі. Каб хтосці хаця ноту падаў...

ДЗЕЦІ З КАРАКУЛІНА

ШЛЯХ У ВОЙСКА

Генрык Букерт, камсамолец, трапіўшы ў Маскву, рашыў дабрацца ў Саюз польскіх патрыётаў. Яшчэ ў Каракуліне упершыню пачуў ён пра гэтую арганізацыю. Летам 1943 года наведала іх дзіцячы дом нейкая жанчына з Саюза польскіх патрыётаў, якая па-польску апавядала ім аб гэтай арганізацыі. Менавіта ад яе хлопцы ў Каракуліне даведаліся, што паўторна арганізуецца ў Савецкім Саюзе польскае войска пад польскай камандай. Юнакі загарэліся жаданнем геройскіх подзвігаў. Дырэктар Пеўзнер запрасіў гэтую жанчыну на супольны абед.

— А мне, — успамінае Генрык Букерт, — якраз давялося тады быць дзяжурным па кухні. І я быў шчаслівы, што магу падаць абед гэтай пані! Каб я ведаў, як яна мне пазней, у Маскве, падзякуе за гэта!

Пакуль што Генрык Букерт проста загубіўся ў вялікім горадзе. Дзе, як знайсці гэты Саюз польскіх патрыётаў? Найпрасцей было б звярнуцца да першага сустрэчнага міліцыянера. Генрык ведаў, аднак, як магла б закончыцца для яго, беспрытульнага валацужніка, сустрэча са старажам грамадскага парадку. Неяк прабраўся ў метро. Раз апусціўшыся ў падземелле, можна было за тую ж самую аплату катацца там цэлы дзень па ўсіх лініях. Генрык Букерт наглядзеў усе магчымыя станцыі, праехаўся па ўсіх лініях, спускаўся ўверх і ўніз па рухомых сходах... І не заўважыў, як павечарэла. Настаў каменданцкі час. Пасажыры ўсё болей уважліва прыглядаліся да гэтага 14-гадовага юнака. Засмолены твар, дзіравая вопратка... У гэты цяжкі ваенны час людзі ўжо прывыклі да такіх беспрытульнікаў, якія ў метро шукалі хаця ўяўнай цеплыні.

— Вышаў я на станцыі „Площадь революции", — успамінае Генрык Букерт, — думаю, можа неяк траплю ў гэты Саюз польскіх патрыётаў. Цьмяна прыпомніў сабе тое, што прачытаў у газеце „Вольна Польска", што памяшканне СПП знаходзіцца недзе ў самым цэнтры Масквы, недалёка быццам бы Музея Леніна, значыць, і Плошчы Рэвалюцыі. Вышаў я на гэтую плошчу, стаю, азіраюся, каб недзе кагосьці папытаць, а тут... міліцыянер, быццам з-пад зямлі!

— Эй, мальчик! — кліча мяне. Я вядома, мог бы скочыць у першую папярэчную вуліцу, або назад у метро. Але нават уцякаць мне ўжо не хацелася. Я ведаў, што ён на вуліцы мяне не пакіне, а для такіх „беспризорніков" міліцыя мае спецыяльныя „комнаты".

І, сапраўды, гэтую ноч і некалькі наступных правёў ён у міліцэйскім дзіцячым пакойчыку. Там далі яму магчымасць памыцца і сяк-так накармілі, а затым накіравалі яго ў Данілаўскі дзіцячы прыёмнік.

— Доўга я там не пагасціваў, — сцвярджае даўнейшы каракулінец. — Накіравалі мяне ў Электрагорск. Гэта нейкіх 60 кіламетраў за Масквой па Варонежскай жалезнай дарозе. Трапіў я ў школу, дзе вучылі механікаў і шафёраў.

— Дык там вы здабылі сваю цяперашнюю прафесію? — перапытаў я Букертавы расказ.

— Дакладней кажучы, — паясніў ён, — там, у гэтым Электрагорску, я толькі пачаў здабываць гэтую прафесію, бо я ніколі не пакідаў думкі, каб неяк вырвацца адтуль і трапіць у Войска Польскае.

— Калі менавіта ўсё гэта магло здарыцца? — паспрабаваў я ўдакладніць яго расказ.

— Калі? — задумаўся Генрык Букерт. — Цяпер цяжка мне гэта ўдакладніць. Аднак, адно здарэнне з таго перыяду я памятаю добра. У час майго знаходжання ў Даніла ўскім дзіцячым прыёмніку якраз салютавалі ў Маскве ў гонар вызвалення Кіева. Мы стаялі ў вокнах і захапляліся ім.

Не цяжка ўстанавіць, што фашыстаў прагналі з Кіева 6 лістапада 1943 года, якраз напярэдадні 26-ай гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі. Дык і салют быў сапраўды ўрачысты.

Ад Электрагорска ў Маскву было недалёка, не больш паўтары гадзіны язды электрычкай. Але без дазволу дырэктара школы і спецыяльнага пропуска на прабыванне ў сталіцы

Тое ж самае пачуў я і ад Вольгі Каленік, якая ў сваю чаргу з'яўляецца „добрым духам" калектыву „Дваранкі" з калёніі Хільмоны. Складаюць яго зараз дзесяць чалавек. Гэта: Галіна Барко, Вольга Каленік, Марыя Палубінская, Надзея Барыс, Галіна Януцік, Ядвіга Краўчук, Галіна Варанецкая, Анна Шчарбач, Надзея Шчарбач і Софія Шчарбач.

Разам співаюць яны ад 1979 года. Калёнія Хільмоны вельмі раскінута, здараецца, што і дватры кіламетры жыве сусед ад суседа. Нялёгка было Вользе Каленік сабраць сваіх сяброваку намовіць іх, каб захацелі супольна выступіць на сцэне.

Агляд, вядома, не мог адбыцца без конкурснай камісіі. У Сухаволі яе саставілі: Ежы Здановіч — настаўнік па спеву з мясцовай пачатковай школы, Уладзімір Парфен — інспектар ГП БГКТ на Дуброўскі раён і Вяслава Сычэўская — прадстаўнік Ваяводскага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы.

Такім чынам журы па раённаму адбору ў рамках XVII конкурсу савецкай і беларускай песні, які адбыўся 14.02.1988 г. у Сухаволі, заслухаўшы пяць калектываў і двух салістаў, пастанавіла ў катэгорыі савецкай песні галоўную ўзнагароду — паездку на ваяводскі адбор у Бельску-Падляшскім — прызнаць грам. Раману Бязубіку.

У катэгорыі беларускай песні яно прызнала тры аднолькавыя ўзнагароды і заклясіфікавала на цэнтральны агляд „Беларуская песня-88" у Беластоку калектывы: „Падлясянкі", „Рабіна" і „Дваранкі".

Узнагароды для ўсіх удзельнікаў агляду даў Дом культуры ў Дуброве.

БГКТ на аглядзе ў Сухаволі прадстаўлялі: сакратар ГП Аляксандр Іваноўскі і старшыня Праўлення аддзела БГКТ у Дуброве-Беластоцкай Аркадзь Суліма. Гэта шчыры наш дзеяч. Разумее ён патрэбы і недахопы дзейнасці БГКТ у сваім раёне.

— Нам патрэбны спецыяліст па спеву, які ведаў бы беларускую мову, — кажа ён. — Найлепш, каб быў гэта настаўнік. Для такога чалавека ёсць у Дуброве добрая кватэра і гарантаваная праца.

Калі ласка, можа кагосьці спакусіць гэтая заманлівая прапанова! Аматарскаму руху на Дуброўшчыне, сапраўды, неадкладна трэба дапамагчы.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

„Дваранкі" з Хільмонаў-калёніі.

„Падлясянкі" з Хільмонаў-вёскі.

„Рабіна." з Грабянёў.

краіны, у Маскву адпраўляцца было вельмі небяспечна. Заняткі ў школе і ў школьнай майстэрні займалі ў іх практычна цэлы дзень.

У „чырвоным" кутку школы паявіўся новы вялікі каляровы плакат: салдат прагна піў ваду са сваёй стальной каскі. Надпіс паясняў:

„Пьём воду родного Днепра.
Будем пить из Прута, Нёмана, Буга!
Очистим советскую землю от фашистской нечисти!"

Плакат гэты паланіў думкі юнака. На беразе Нёмана, у Гродне, прайшло ж яго дзяцінства. Хацелася туды вярнуцца! Дырэктар паддаўся просьбам гэтага палячка-камсамольца, які руплiва выконваў усе абавязкі вучня і юнага рабочага, засвойваючы сабе прафесію шафёра, і выпісаў яму пропуск у Маскву.

Была ўжо вясна 1944 года, вясна надзеі на хуткае вяртанне дамоў. З пропускам у руках Генрык Букерт апынуўся ў памяшканні Галоўнага праўлення Саюза польскіх патрыётаў.

Трапіў на Эдварда Охаба. Генрык загадзя падрыхтаваў сабе каляровую казачку аб сваім лёсе, у якой найбольш перакаўчым момантам мела быць доля сіраты, бацькі якога, польскія камуністы, — у час уцёкаў ад гітлераўскіх агрэсараў трапілі пад бамбёжку варожай авіяцыі і загінулі. Гэтага ніхто не праверыць, — апраўдваў сябе ён.

— Хачу да Войска Польскага! — толькі і сказаў ён не надта ўпэўненым голасам.

Эдвард Охаб коратка распытаў, хто ён, адкуль, колькі яму гадоў.

— Семнаццаць! — схлусіў Генрык, выцягнуўшыся струною ўверх, каб яму паверылі.

— Накіруем яго ў Сельцы, — — звярнуўся Охаб да нейкай маладзенькай супрацоўніцы. — Там дакладна разбяруцца, хто ён і што з ім трэба зрабіць! — рашыў.

Генрык Букерт схапіў накіраванне і без аглядкі выскачыў у калідор. Ад радасці ледзь не збіў з ног нейкую жанчыну.

— Ты што? — абурылася яна, схапіўшы яго ў свае абдымкі. — Чаго так разагнаўся?

Генрык глянуў ёй у твар і тут жа бадзёрасць як рукой зняло. Пазнаў. Гэта была тая ж самая жанчына, якая наведвала іх дзіцячы дом у Каракуліне і якой ён, Генрык Букерт, асабіста з вялікім гонарам падаваў абед.

— Ты што тут робіш?! — не скрывала яна свайго здзіўлення.

— У Войска Польскае адпраўляюся! — адказаў ёй Генрык.

— Ты, дзіцё, у войска?! Ці тут ужо зусім падурнелі? — яна проста не хацела верыць таму, што чуе.

— Вось, у мяне накіраванне! — бараніўся юнак.

— Значыць, не хацелася табе вучыцца! Ты ўцёк з Каракуліна! — грозна сцвердзіла жанчына. Генрык зразумеў, што адзіны яго ратунак — у нагах. Адсунуў ад сябе астаўбянелую жанчыну і скочыў да дзвярэй.

— Вартаўнік! — крыкнула жанчына. — Спыніце гэтага смаркача!

Вартаўнік стаяў ля дзвярэй. Быў гэта польскі салдат. Схапіў хлопца за каўнер і літаральна падняў яго адной рукою ўверх. Генрыкава хлусня выявілася. Адабралі ў яго накіраванне ў Сельцы, дзе тады абучаліся і фарміраваліся наступныя часці будучай Польскай Арміі ў СССР. Загадалі вяртацца аж у Каракуліна.

— А пакуль аформім дакументы на твой праезд, пажывеш крыху ў Данілаўскім прыёмніку! — заявіла жанчына, якую ён так шчыра карміў у Каракуліне.

— Ведаеш, як дабрацца ў Данілаўскі прыёмнік? — пацікавілася гэта жанчына, упэўненая ў тым, што яе рашэнне павінна проста ашчасліваць маладога чалавека.

— Ведаю, — адказаў Генрык, успомніўшы сваё папярэдняе кватараванне ў гэтым колішнім манастыры, які перабудавалі на дзіцячы прыют.

— Трэба дабрацца на Яраслаўскі вакзал, — паінфармавала яшчэ гэтая жанчына.

— Але ў мяне няма грошай на метро! — адказаў ёй Генрык. Жанчына падала яму рублёўку.

— Памяняеш сабе, — сказала яна і ў яе вачах Генрык прыкмеціў слёзы. — Дзеці, дзеці... за што вы так церпіце?! — прашаптала яна і падала Генрыку руку. — Ну, бывай, камсамолец! Сустрэнемся ў Каракуліне.

Генрык падаў руку на развітанне і павярнуўся, але ў Данілаўскі прыёмнік ён не накіраваўся.

Віктар Рудчык

Этнаграфічнае акенца

Фрагмент ручніка. На льняным палатне ўзор, выкананы крыжыкам чырвонымі і чорнымі ніткамі. У сярэдзіне — дата выканання — 1916 год. Ручнік паходзіць з вёскі Пасынкі. Вышывала яго Хрысціна Манаховіч. У збор Гайнаўскага беларускага ліцэя перадала ручнік унучка вышывальшчыцы.

Фота Я. Чэрнякевіч

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

W odpowiedzi na pismo obywatela z dnia 3 lutego br. uprzejmie informuję:

Sprawę dotyczącą budowy stacji paliw w miejscowości Krynki wyjaśniałem Obywatelowi Wojewodzie Białostockiemu pismem z dnia 4 stycznia br.; obecnie w związku z publikacją w Tygodniku Białoruskim „Niwa" — wyjaśniam dodatkowo:

W miejscowości Krynki istnieje duża stacja paliw stanowiąca własność Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Krynkach o pojemności 75 m³ z możliwością prowadzenia sprzedaży trzech gatunków paliw silnikowych.

Dotychczas ze stacji tej korzystają wyłącznie jednostki państwowego sektora rolnictwa.

Działalność istniejącej stacji paliw PGR może być rozszerzona o sprzedaż produktów naftowych okolicznym rolnikom i innym osobom.

Decyzja w tej sprawie leży w gestii Wojewody Białostockiego.

Centrala Produktów Naftowych
Okręgowa Dyrekcja
Dyrektor
mgr **Winicjusz Borowski**

ВЕРАШЧАКА

На 200 г саланіны трэба ўзяць 2—3 сталовыя лыжкі мукі, 1 шклянку вады, чвэрць шклянкі хлебнай закваскі, 1—2 цыбуліны, 1 сэлер, соль.

У каструльку ўліць ваду і хлебную закваску.

Закваску падрыхтоўваем наступным чынам. 75 г чэрствага чорнага хлеба падсушыць у духоўцы, пасля чаго заліць яго пяццю літрамі кіпячай вады разам са 100 г жытняй мукі. Крыху памяшаць і пакінуць на цэлыя суткі. Асобна развесці цёплай вадой 50 г жытняй мукі з 15 г дражджэй і таксама паставіць на суткі. Атрыманую рошчыну ўліць у падрыхтаваную мяшанку і пакінуць так на 2—3 дні, пасля чаго працадзіць і захоўваць у халодным месцы, даліваючы па меры патрэбы цёплай вады і знімаючы плесень.

Ваду і хлебную закваску ў адносінах 4:1 давесці да кіпення, дадаць крыху падсмажаную і разведзеную вадой пшанічную мукі ячменную муку і варыць мінут пяць. Кавалкі саланіны надсмажыць разам з нарэзанай цыбуляй і сэлерам, пасля чаго палажыць у каструльку. Пасаліць і ўставіць верашчаку мінут на 5—10 у духоўку.

КУЛЕШ

На 2—3 шклянкі ячменнай мукі (можна ўзяць гарохавую) трэба ўзяць 60—80 г саланіны, соль.

У кіпячую ваду сыпаць невялікімі порцыямі ячменную муку (або гарохавую). Дадаць соль і нарэзаную саланіну. Варыць на малым агні, памешваючы, каб кулеш не прыгарэў.

ЛОКШЫНЫ

На 8—10 сталовых лыжак крухмалу трэба ўзяць паўтара літра малака, 1—2 сталовыя лыжкі цукровай пудры, 20 г масла, соль.

Крухмал развесці ў вадзе, дадаць соль і цукар, усё добра перамяшаць. Падрыхтаваць тонкія бліны, нарэзаць іх саломкай і крыху падсушыць. Пасля гэтага палажыць у кіпячую ваду і зварыць. Пераламыць у іншы посуд, заліць гарачым малаком і дадаць масла. Дзеля таго, каб суп атрымаўся смачнейшы, трэба ўставіць яго яшчэ ў духоўку мінут на 10—15.

Гаспадыня

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка! Я закахаўся. Пакахаў Альку пачуццём шчырым і глыбокім. Яна была ў адчаі, яе хлопец загінуў, і тут знайшоўся я. Пасля доўгіх нагавораў яна згадзілася, каб мы „паспрабавалі". Усё было добра, я яе кахаў усё мацней і мацней, Алька пачала быццам бы і мяне любіць. Не бачыў нічога на свеце апрача яе, мае найлепшыя сябры станавіліся мне штораз далейшымі, я перастаў звяртаць увагу на тое, што яны гавораць. Дзяўчына яна прыгожая і стройная, і, здавалася мне, не дурная.

Я быў поўнасцю шчаслівы, мы трымаліся за рукі, яе адзін дотык быў мне даражэйшы за ўсё на свеце. Алька пазваляла мне абнімаць яе, нават тулілася да мяне, я цалаваў тады яе далоні, валасы, часам нашы губы спатыкаліся на імгненне і яе позірк здаваўся мне шчаслівым.

Маё шчасце не трывала доўга. Пайшлі мы з Алькай на забаву, я люблю танцаваць і гаворáць, што раблю гэта добра. Прагулялі два ці тры танцы, і яна кажа, што хоча адпачыць. Я папрасіў знаёмую, з якою сябраваў, калі яшчэ не ведаў Алькі. Прагуляў і зноў прашу Альку, а яна адказвае з дзіўнай усмешкай: не! Гуляючы далей, я заўважыў, што мая каханая танцуе з некім, потым сказала, што гэта сябра з яе класа і яна не магла яму адмовіць. Калі сітуацыя паўтарылася яшчэ некалькі разоў, я зразумеў, што і той першы, і тыя наступныя не былі з яе класа, яны зусім з другой школы.

Тады я зразумеў, што ўвесь час яна з мяне смяялася. Тады, калі я яе абымаў ззаду і цалаваў валасы, яе сяброўкі дзіўна ўсміхаліся, мусіць, бачылі зняважлівую ўсмешку на яе твары, у вочы гаварыла адно, а за плячыма насміхалася, а я, дурны, цешыўся... Яна ж здабывала маю душу, маё сэрца, каб потым выставіць іх на публічнае пасмешышча.

Ці яна ўвогуле заслугоўвае на тое, каб нехта яе кахаў? Не! Яна заслугоўвае толькі на нянавісць і пагарду. Добра спявае Камоцкі:

„(...) Пачынаецца ўсё з любві
Нават нянавісць і агіды (...)"

Маё каханне перайшло ў „нянавісць" да яе, а гэты ліст мо прачытае ў „Ніве" і зразумее, што яе злачынства не ўдалося: гэта не яна смяецца з мяне, а ўсе смяюцца з яе, а мне спачуваюць, спачуваюць маёй крыўдзе.

Сэрцайка, ці сапраўды ўсе дзяўчаты такія гадкія ў душы, хаця, калі на іх паглядзець, то яны зусім чароўныя? Ці я ўжо ніколі не змагу пакахаць дзяўчыну чыстым каханнем, ці толькі цела будзе мець для мяне нейкую вартасць, дзеля заспакаення фізічных патрэбаў? Такое ж жыццё не мае ніякага сэнсу.

Сэрцайка, парай, што рабіць, чакаю!

Пеця

Пеця! Спяшаюся напомніць табе, што і з Алькай ты амаль ад пачатку перайшоў да „фізічнага" кахання. І было табе з гэтым добра. У каханні фізічнае і духоўнае вельмі цяжка размежаваць, сам жа бачыш, што з часам ты кахаў Альку ўсё мацней.

Іншая справа, што яна, пасля смерці свайго першага хлопца, шукала пацяшэння ў іншага і знайшла... у цябе. Аднак, калі крыху ёй адыйшло, пачала звяртаць увагу і на другіх хлопцаў. Проста ты быў для яе хвіліннай радасцю, момантам. Такія моманты таксама патрэбныя ў жыцці. Мо і табе ён будзе патрэбны. Шукай! А Алька зусім не гадкая, яна звычайная дзяўчына. Ты ўсё перабольшваеш.

Сэрцайка

СОННІК

114

Туалет — любяць цябе мужчыны і жанчыны.
Тунель — палажэнне без выхаду.
Турак — непрыемная любоўная справа.
Турботы, клопаты — шукай прыстойнай і прыемнай кампаніі.
Турма — быць у ёй — цябе чакае прыемная неспадзяванка; бачыць яе — гарантаваная ладная пасада; бачыць у ёй каго-небудзь седзячага — здаваць экзамен.
Турнір — спрэчкі.
Туш (для рысавання) — пашана і паважанне.
Тхор — цябе акружае здрада і падвох.
Тыгель — вясёлае жыццё.
Тыгр — у цябе ёсць або будзе нахабны вораг.
Тыдзень — нецярпенне.
Тынк збіты — упадак маёмасці.
Тыпы розныя людзей бачыць — ты непрыхільны новым ідэям.
Тыран — хочуць цябе згвалціць; намагаюцца прымусіць цябе змяніць погляды.
Тысяча — даб'ешся ў жыцці многага.
Тытунь курыць — твае надзеі не збудуцца; рассыпаць — абразіш знаёмага; нюхаць — раскоша і прыемнасць.
Тыф — мала дбаеш пра сваё здароўе.
Тычка — перашкоды ў працы, гаспадарцы.
Тэалогію (багаслоўе) вывучаць — не зможаш адарвацца ад свайго акружэння.
Тэатр — асаблівае здарэнне.
Тэлевізар — працяглая хвароба.
Тэлеграму атрымаць — хуткае афармленне цяжкай, складанай справы.

Зорка
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

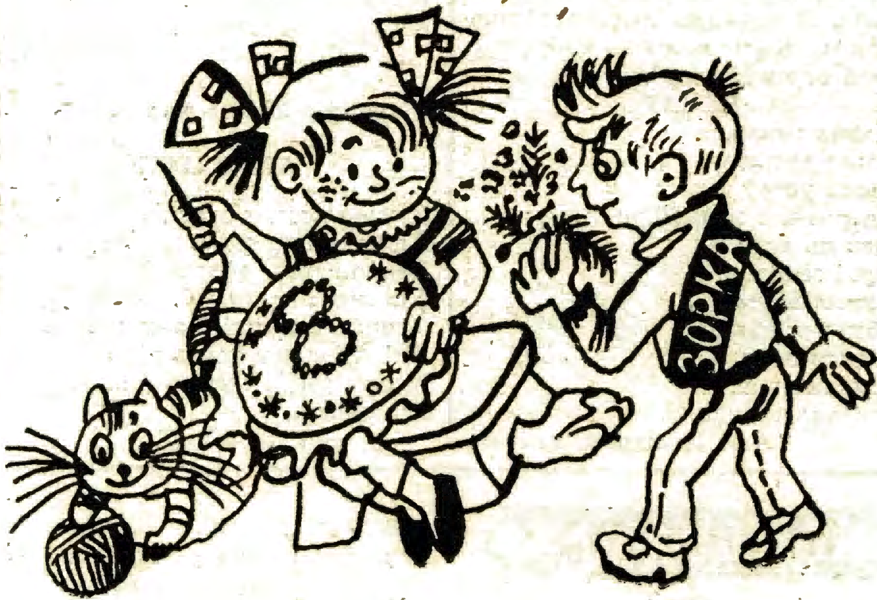

Усяго найлепшага ўсім жанчынам жадае „Зорка".

ПАВІНШУЕМ АД СЭРЦА

Надыходзіць Свята жанчын. У гэты дзень мамам, настаўніцам, бабулям, цёцям падзякуем за добрае сэрца, за клопаты пра нас, за падтрымку ў кожнай справе. Пастараемся ўручыць кветачку, а калі ле няма, дык заменіць яе наша цёплае слова, сардэчная ўсмешка, уласнаручна выкананы малюнак ці іншы падарунак.

Сяброўкам па класе таксама ўдзяляем больш мілай увагі. Пастараемся не штурхаць іх, уваходзячы ў клас, не цягаць за валасы, не абзывацца, а будзем выяўляць свае пачуцці да іх больш далікатна — падзякуем за пазычаны аловак, паднімем нечакана ўпаўшую кніжку, можа нават пачастуем цукеркай. Будзьце ў гэты дзень сапраўднымі мужчынамі, хоць маладымі.

Уладзімір Юрэвіч

Трэба ж такому здарыцца, не паспелі вырасці ўсе зубы, як пачалі выпадаць. Дзядуля сказаў, што зубы мяняюцца — малочныя вывальваюцца, а вырастаюць мацнейшыя, на ўсё жыццё.

— А што, дзядуля, малочныя на мясныя мяняюцца? — запытаўся Лукашок...

— Малочныя на мясныя... Ну і скажаш ты, Лукашок, як звяжаш, — і дзед зайшоўся ад смеху.

— А не мяняць нельга? — не здаваўся Лукашок. — Выраслі, і добра. Навошта іх мяняць?

— Дык жа яны намоцныя, — тлумачыць дзед. — А зубы павінны быць як сталёвыя ўсё роўна: каб і мяса жаваць, і арэхі лускаць. Тыя, што на малацэ выраслі, яны кволыя, таму і мяняюцца.

Лукашок і не заўважыў, калі ў яго спераду павывальваліся зубы. Мусіць, паглытаў іх, ці што. Ужо і новыя зубкі папрабіваліся, вострыя, языком не дакрануцца.

А цяпер вось у самым куце падняўся зуб і замінае есці. Костачка пападзецца ці скарыначка — баліць.

— Трэба схадзіць да зубнога лекара, — сказала аднойчы мама за вячэрай. — Вырваць малочны зуб...

— Ой, не... Я не пайду, — узмаліўся Лукашок. — Гэта ж балець будзе. Жывы зуб выдзіраць...

— Які ён жывы, калі пражыў свой кароткі век, — даводзіла сваё мама. — Ён слабенькі зусім, ледзь трымаецца, толькі замінае новаму расці. Абодвум ім цесна, вось і баліць... Заўтра вы з дзядулем пасля школы, як паабедаеце, сходзіце.

Баяцца не трэба, Лукашок... Калі не вырваць, дык новы зуб будзе расці крывы.

Здаецца, угаварылі Лукашка.

І назаўтра, пасля школы, папалуднаваўшы, ён сам нагадаў дзеду:

— Ну, дык што, паедзем зуб вырываць?

— Во малайчына, што напомніў, а я мог і забыцца. Збірайся, хлопча, я мігам апрануся.

Пайшлі, пачакалі аўтобус, паехалі, на трэцім прыпынку выйшлі. Збочылі ў завулак. Убачыў Лукашок будынак паліклінікі, і сэрца само па сабе зайшлося ад страху. Закалаціласа часта-часта. Нават спыніўся.

— Ты чаго гэта, унучак? — пытаецца дзед.

— Можа, вернемся, сёння ўрокаў шмат задалі. Другім разам як-небудзь... — просіцца Лукашок, хоць ведае, што дзед зараз адкажа: „Адклад не ўлад" — і паставіць на сваім.

— Чаго ты баішся, пайшлі. — Дзед бярэ ўнука за руку. — Ты рот разявіш, табе зубы загавораць, і не заўважыш, як той малочны зуб сам выскачыць...

Ногі ступаць не хацелі, нейк падкошваліся, сэсці хацелася, але ўсё-такі ішлі.

У вестыбюлі яны распрануліся, падышлі да акенка, узялі нумарок, знайшлі кабінет. Занялі чаргу за дзяўчынкай, такой, як і Лукашок, мабыць, аднагодкай.

Адчыніліся дзверы кабінета, назвалі прозвішча дзяўчынкі, а яна ў плач, вырываецца ад мамы, упіраецца і крычыць: „Не пайду-у-у!" Тады сястра ў белым халаце кажа:

— Заходзьце вы...

— Вы ж мужчыны... — дадае.

(Працяг на стар. 10)

Уладзімір Ліпскі

ВЯСЁЛАЯ АЗБУКА

Пачатак у папярэднім нумары

СОН

Сыну Самсона Сымону сасніўся сон: сівы сом салію срабрыстую салаку, складваў у слоік.

Сымон спытаў:

— Слухай, сом, салёнай салацы страшна?

— Не страшна, а смешна, — сказаў сом. — Скача, як спалоханая.

— Сом-свавольнік, спачатку сябе абсып соллю.

— С-сымон, с-супакойся.

— Сыч сівы, пусці салаку!..

Сом-таўстун сыпануў соллю ў Сымона. Спрытна Сымон адхіснуўся, смела па-снайперску пусціў стралу ў сома. Вусач сярдзіта стагнаў:

— С-сорамна сыну Самсона Сымону страляць стралой у старога сома.

— А старому сому не сорамна саліць соллю салаку?

Спрачаліся сом і Сымон увесь сон. Спрасоння санлівы Сымон стаў скідваць з сябе прасціну:

— С-сом!.. С-сам!.. С-соль!.. С-стой!..

Сонца свяціла ў спальню Сымона. Сом і сон скокнулі ў сінюю створку акна.

Сымон сеў за стол. Старанна выпісваў у сшытак словы з літарай С.

Сымон сказаў Соні:

— Соня, дзівіся: С — як касмічны месячык!...

Сястра ўсміхнулася:

— Вось хто пасылае соням салодкія і страшныя сны.

ТАЙНА

Т выпытвала ў Тоні:

— Та-та-та — што так такае?

— Татаў трактар.

— Тук-тук-тук — хто так тукае?

— Стракаты дзятлік.

— Тах-тах-тах — што так тахкае?

— Толікаў кулямёт.

— Ту-ту-ту — што так тутукае?

— Братава таксі.

— Тэп-тэп-тэп — хто так тэпае?

— Тоня туфлікамі па тратуары.

— Тоня, ты не стамілася адказваць на пытанні?

— Не стамілася.

— Тады растлумач, Тоня, тайну літары Т.

— Тайна ў тым, што без Т не было б тэлевізара, тэлефона, тэатра, торта. Трактар не татакаў бы, дзятлік не тукаў бы, Толікаў кульмёт не тахкаў бы, братава таксі не тутукала б, Тоніны туфлікі не тэпалі б па тратуары...

Т тармосіць Тоню:

— Тоня, табе тэрмінова трэба тэпаць у школу.

Тоня тлумачыць:

— Туды праз тыдзень патэпаю.

Працяг будзе

ВЕСТКІ З БАРЫСАЎКІ

ДЭКЛАМАТАРСКІ КОНКУРС

18 студзеня ў нас адбыўся дэкламатарскі конкурс, які быў аб'яўлены Беларускім таварыствам супольна з Куратарыяй і рэдакцыяй „Нівы".

Сёлета тэмай конкурсу было 30-годдзе літаратурнага аб'яднання „Белавежа". У конкурсе ўдзельнічалі вучні малодшых (II—V) і старэйшых (VI—VIII) класаў. Слухачы захапляліся багаццем рэпертуару, удалымі выступленнямі вучняў, іх уменнем і стараннасцю вымаўляць чыста і выразна.

Сярод малодшых вучняў II—V класаў найлепшай была вучаніца пятага класа Мажэна Ялоза, а сярод вучняў старэйшых класаў — Андрэй Андраюк і Янка Каролька. На раённы дэкламатарскі конкурс паедуць Мажэна Ялоза і Янка Каролька. Жадаем ім далейшых поспехаў.

ЁЛКА Ў БАРЫСАЎЦЫ

21 студзеня ў школе адбылася ёлка. Наймалодшыя вучні разам з настаўніцай Таісай Хіліманюк упрыгожылі ёлку цацкамі. Урачыстасць адкрыла дырэктар школы Аліна Грыгарук. Яна прывітала сардэчна гасцей — людзей з Барысаўкі, Васількова, Гарадзіска, Галяковай Шыі і Альховай Кладкі. Шмат было і маленькіх дзяцей. Вучні ўсіх класаў падрыхтавалі вельмі цікавую праграму. Былі вершы, жарты, сцэнкі. Між іншым і беларуская п'еса „Першыя крокі самастойнасці". Пасля выступленняў прыйшоў Дзед Мароз. Падарункаў прынёс шмат і радасці таксама. Вечар закончыўся танцамі пад гукі сучаснай музыкі.

Андрэй Ялоза

Слаўныя людзі Беларусі

КНЯЗЬ ЮРЫЙ

Жыхары Тураўскай зямлі, дрыгавічы, трапілі ў залежнасць ад кіеўскіх князёў. Пры кожнай спрыяльнай нагодзе тураўцы намагаліся вызваліцца з прыгнёту чужынцаў, але ўсе спробы доўга заканчваліся няўдачамі. Так было і з князем Яраславам, якога разам з сям'ёй выгнаў з Турава кіеўскі князь Уладзімір Манамах.

Болей за трыццаць год бадзяўся выгнанцам па чужых княствах і краінах князь Юрый, сын Яраслава. Спазнаў шмат нягод і пагарды, але і многаму навучыўся. Перш за ўсё ён пераканаўся, што найцяжэй жыць чалавеку без роднага кутка, без бацькаўшчыны. Таму ўсе свае сілы ён накіраваў на адваяванне Тураўскага княства.

Тураўцы ж даўно марылі пра вызваленне сваёй зямлі. Часы, калі дрыгавічы былі незалежнымі, вандроўныя спевакі хвалілі ў легендах, людзі ўслаўлялі ў песнях і былінах.

Калі пасля смерці кіеўскага князя паміж яго сынамі пачалася барацьба за падзел княства, князь Юрый заняў пасад тураўскага князя і ў 1158 годзе абвясціў незалежнасць Тураўскага княства. Раззлаваны кіеўскі князь сабраў, каго толькі змог, і пайшоў аграмадным паходам на свабодалюбівых тураўцаў. Тураў, Пінск і іншыя важнейшыя гарады акружыла велізарная армія падначаленых Кіеву княстваў і незлічоная арда бярэндзічаў з прычарнаморскіх стэпаў.

Аднак ні князь Юрый, ні тураўцы не спалохаліся гэтай навалы. Горад Тураў бараніўся аж 10 тыдняў. І ўстаяў! Абараніў сваю свабоду. Велізарная армія з ганьбай вымушана была сысці з Тураўскай зямлі.

Хоць радасць тураўцаў была вялікая, а князя Юрыя людзі насілі на руках, але страты былі вялікія. Сёлы і рамесніцкія паселішчы былі спалены і абрабаваны, знішчаны малыя крэпасці, шмат насельніцтва было забрана ў няволю.

Князь кіеўскі не зрокся намеру скарыць Тураўскую зямлю. Таму князь Юрый адразу накіраваў тураўцаў на адбудову і ўмацаванне крэпасцяў, рыхтаваў княствы да новай абароны.

Праз год вялікае злучэнне дружын трох варожых князёў зноў ударыла на Тураўскае княства. Захопнікі спадзяваліся, што тураўцы яшчэ не падняліся на ногі ад папярэдняга нашэсця. Але памыляліся! Абаронцы сваёй незалежнасці на чале з князем Юрыем змагаліся з большай, чым папярэдне, зацятасцю. Аблога Турава працягвалася тры тыдні. Але тураўцы абараніліся, а захопнікі адступілі, пакінуўшы сотні загінуўшых вояў.

І пакуль у Тураве княжыў Юрый, ніхто больш не адважваўся нападаць на Тураўскае княства.

Так тураўцы здабылі незалежнасць, а іхні князь Юрый адваяваў сваю бацькаўшчыну.

Мікалай Гайдук

(Працяг са стар. 9)

маці дзяўчынкі. — А мы пачакаем, мо супакоіцца трохі мая неразумніца.

Дзявацца не было куды, і Лукашок з дзедам падаліся ў расчыненыя дзверы. Падкупіла Лукашка тое, што іх назвалі ўголас: „Вы ж мужчыны!" Дзед, праўда, адразу выйшаў назад. Лукашок астаўся ўдваіх са сваім страхам, якога ў вочы не бачыў, а толькі адчуваў, як нешта млее ўсярэдзіне. Калі ж ён адчэпіцца, гэты страх, ад хлопчыка?

— Чаго ж ты збаялася? — загаварыў дзед да дзяўчынкі. — Каб не балела, у роце змазваюць смачным-смачным марожаным. Такое халоднае яно, што аж язык дзеравянее. А тады падчэпяць той зубок-карэньчык, і — бывай здарова. Хто наступны, пытаюцца... Не агледзішся, мігам усё, што трэба, зробяць.

Дзяўчынка павесялела, нават усміхнулася дзеду. Гэтак добра ёй гаварыў. А дзед не сунімаўся:

— Вось як мы былі малыя, дык нам зубы малочныя выдзіралі ніткай.

— Як гэта ніткай? — здзівілася дзяўчынка.

— А вось як...

Не паспеў дзед распачаць сваю быль, як дзверы рыпнулі, і з кабінета выйшаў, расцягнуўшы рот усмешкай, шчаслівы Лукашок.

— Ну што, жывы? — запытаў дзед. — Не страшна?

— Не.

Калі падышлі да гардэробы, каб апранущца, Лукашок раскрыў кулачок, у якім ён трымаў загорнуты ў марлечку выраны зуб.

— Куды яго? — спытаў у дзеда.

— Выкінь. Калісьці мама нам, малым, казала, што зуб, які выпадае, трэба выкідваць толькі ў мышыную норку, прыгаворваючы: „Мышка, мышка, вазьмі ў мяне зуб касцяны, а мне дай залаты". І мы гаварылі тры разы, перш чым кінуць зуб у шчылінку на падлозе.

— Вой, дзеду, — раптам загарэўся Лукашок, — дык і я занясу свой зуб дамоў, а там мышы аддам і папрашу ў яе залаты.

— Навошта табе залаты, калі вырасце свой, здаровы, — параканаў дзед унучка.

І паляцела тая марлечка з непатрэбным зубам у смецце.

З кнігі „Нястрашны страх".

Вучнёўская творчасць

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ДАРАГАЯ „ЗОРКА"!

Піша Табе вучаніца восьмага класа школы ў Гародчыне Аня Дзмітрук. Я люблю беларускую мову. У нас вучыць яе настаўніца Ірына Юрчук. На ўроках мы чытаем казкі і „Зорку". У „Зорцы" часта бываюць вершы, якія напісалі дзеці з пачатковых школ. Я таксама люблю пісаць вершы. Калі можаш, надрукуй і мой верш „Вечар".

ВЕЧАР

Цёмны вечар.
Зямля засынае.
Месяц устаў
над роднай зямлёй.
Свеціць ясна.
Зоркі зіхцяць.
А каля хаты
сабака забрахаў.
Позняя пара,
Цёмная пара.
Навокал цішыня...

Аля Дзмітрук, в. Ляхі

Загадкі

Цімох Дзераза

* * *

Шустрая вавёрка
Не спачне ніколі
Мітусіцца вёртка
Па шырокім полі.
А за ёй, маленькай,
Волаты ганяюцца
І забіць крывенькімі
Кійкамі стараюцца.

(Шайба)

Уладзімір Мацвеенка

АКРАВЕРШ

Зямлю снегам замяло
Ад сяла і да сяла.
Вецер гурбы абдымаў
І на неба паднімаў.
Ранкам глянулі ў акно:
Ух! Ад снегу ледзь відно.
Хтосьці мёў, і хтосьці выў,
Адгадайце,
хто ж то быў?

Пазнаёмімся

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. К. Лібкнехта, 89, кв. 7. Надзя Груздзева, 5 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Р. Люксембург, 168, к. 1, кв. 51. Каця Дайнека, 5 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Р. Люксембург, 116, кв. 140. Наташа Садоўская, 5 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60. вул. Лермантава, 45, кв. 13. Васіліна Макарава, 3 клас.

* * *

БССР, 220014, г. Мінск-14, вул. Мініна, 26, кв. 11, Марына Русецкая, 6 клас.

* * *

БССР, 220055, г. Мінск-55, пр. Любімава, 42, к. 1, кв. 190, Іна Пятроўская, 8 клас.

* * *

БССР, 220089, г. Мінск-89, вул. Грушэўская, 131, кв. 41, Наташа Жыбуль, 7 клас.

Прыглядзься ўважліва да малюнка і размалюй яго каляровымі алоўкамі. Пастарайся, каб і ў вашай хаце было так прыгожа ў свята жанчын.

(Мал. з „Пломія")

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Зорка".

TELEWIZJA WARSZAWA

Piątek 4 III — 8.10 Hist., kl. VII. 9.00 Wokół nas, kl. I i III. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator. 10.20 „Złote runo” z serii „Na kłopoty... Bednarski” — serial TP. 11.20 Domator. 12.00 Krajobrazy Polski, kl. IV. 12.50 J. pol., kl. IV lic. 13.30 TTR — s. II Fiz. 14.00 TTR — s. II Biol. 15.30 W szkole i w domu. 15.50 NURT. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.50 Małe kino: „Auroville — miasto marzenie” — film dok. 18.15 Intersygnał. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor Rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 „Złote runo” z serii „Na kłopoty... Bednarski” — serial TP. 20.50 Czas — mag. publ. 21.20 Franciszek Połednik gra Scotta. 21.50 „Zbigniewa Załuskiego siedem grzechów polskich”. 22.40 DT. 23.00 „Lucky man Anderson” cz. I — rozmowa z Lindsayem Andersonem.

Sobota 5 III — 7.25 TTR — s. IV Fiz. 7.55 TTR — s. IV Prod. rośl. 8.25 Pr. dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 Drops — mag. dla dzieci i młodz. oraz film z serii „Szagma albo zaginione światy” (5). 10.30 DT. 10.40 Słynne Polki. 11.40 Azymut. 12.10 Bariery. 12.40 Filmy Ludwika Perskiego. 13.50 Gdzie są taśmy z tamtych lat. 14.50 Los. D. Lotka. 15.00 Antologia dramatu powszechnego: G. Gorin — „Prawdomówny kłamca”. 16.25 Halowe Mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce — Budapeszt 88. 17.15 Teleexpress. 17.30 Halowe Mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce — Budapeszt 88. 18.40 Butik. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 „Miłość w godzinach nadliczbowych” — komedia filmowa prod. ang. 21.35 Lady Magic (3). 22.20 Tydzień w polityce. 22.30 Tel. przegląd sportowy. 23.00 DT. 23.10 „Literatura i eros” — „Szklarnia” — film franc.

Niedziela 6 III — 6.20 Tel. kurs rol. 7.20 Pr. dnia. 7.25 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.50 Po gospodarsku. 8.20 Tydzień. 9.00 Teleranek oraz film z serii „Goście” (3). 10.30 DT. 10.35 „Wędrówki dalekie i bliskie”. 11.20 Siedem anten. 11.50 Kraj za miastem. 12.05 Koncert Życzeń. 12.15 Teatr dla dzieci: M. Konopnicka — „Niezwykłe przygody krasnoludków i Sierotki Marysi” (1). 13.45 Marek Sierocki zaprasza. 14.05 W starym kinie: „Dziewczęta z Nowolipek” — film fab. prod. pol. 15.45 Halowe Mistrz. Europy w lekkiej atletyce — Budapeszt 88. 17.15 Teleexpress. 17.30 Halowe Mistrz. Europy w lekkiej atletyce — Budapeszt 88. 18.30 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 Film fab. 21.30 Sportowa Niedziela. 22.00 Siedem dni na świecie. 22.10 „Nie żałuję niczego” — recital Ewy Śnieżanki. 22.50 Tel. film dok. „Piłkarska misja” (1). 23.30 DT.

Poniedziałek 7 III — 13.30 TTR — s. II Mat. 14.00 TTR — s. II J. pol. 15.20 Powt. przed maturą: Ściąga z matmy. 15.50 NURT. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Dla dzieci: Zwierzyniec. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Gdzie jest czarny kot” — serial radz. 18.35 Laboratorium. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: Jan de Hartog — „Portret podwójny”. 20.55 Tel. film dok. „Dymny, Dymny”. 22.00 „Ja i ten świat”. 22.40 DT. 23.05 J. niem.

Wtorek 8 III — 8.10 Praca-technika, kl. I—V. 9.00 Hist., kl. IV. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator. 10.20 „Jak zdobywano Dziki Zachód”. 11.45 Domator. 12.00 Geogr., kl. VI. 12.50 Chem., kl. VIII. 13.30 TTR — s. IV Mat. 14.00 TTR — s. IV J. pol. 15.20 Powt. przed maturą: J. pol. 15.50 Kim być? 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Krąg. 16.50 Cojak. 17.15 Teleexpress. 17.30 Człowiek dla człowieka — mag. PCK. 17.40 Gazeta Rolnicza. 18.10 Tel. Informator Wydawniczy. 18.30 Klinika Zdrowego Człowieka. 18.50 Dobranoc. 19.00 Pr. publ. 19.30 Dziennik. 20.00 „Jak zdobywano Dziki Zachód” — serial amer. 21.25 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.40 Uparła się moja tęsknota. 22.05 Tel. film dok. 22.40 DT. 23.05 J. ang.

Środa 9 III — 8.10 Hist., kl. VIII. 9.00 J. pol., kl. II lic. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator. 10.20 „Śmiejcie się, śmiech to zdrowie”. 11.40 Domator. 12.00 Chem., kl. VII. 13.30 TTR — s. II Chem. 14.00 TTR — s. II Hist. 15.10 Powt. przed maturą: Hist. 15.35 NURT. 16.05 Pr. dnia i DT. 16.10 Los. Ex. i Super Lotka oraz Zakł. Specjalnych. 16.25 Tik-Tak. 17.15 Teleexpress. 17.30 Piłkarska kadra czeka. 17.50 Pr. publ. 18.20 Archiwum XX wieku. 18.50 Dobranoc. 19.00 Teraz — tyg. gosp. 19.30 Dziennik. 20.00 „Listy martwego człowieka” — radz. film fab. 21.25 Klub Międzynarodowy. 21.55 Leo Ferre w Warszawie. 22.40 DT. 23.10 J. ros.

Czwartek 10 III — 9.00 Muzyka, kl. II. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator dla dzieci. 10.20 „Dempsey i Makepeace na tropie” — serial krym. 11.05 Domator. 11.25 Kalendarz hist. 12.00 J. pol., kl. VII. 13.30 TTR — s. IV Mech. rol. 14.00 TTR — s. IV Prod. zwierz. 15.20 Powt. przed maturą: J. ang. 16.00 Informatyka dla rolnictwa. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Kwant. 16.50 Było sobie życie — serial franc. 17.15 Teleexpress. 17.30 Życia nigdy dosyć. 17.55 Telespotkania. 18.20 Sonda. 18.50 Dobranoc. 19.00 Sejmowe spotkania. 19.30 Dziennik. 20.00 „Dempsey i Makepeace na tropie”. 20.45 Pegaz. 21.25 „Budka Suflera” — „Ratujmy co się da”. 22.00 Czym żyje świat? 22.30 Felieton. 22.40 DT. 23.05 J. franc.

КІНО

Bielsk Podl. Miłość, szmaragd i krokodyl — USA 7—9. Obywatel Kane — USA 10—12. C. K. Dezerterzy — pol. 13.

Czyże Nieśmiertelni — rum. 9—13.

Czeremcha Ga, ga-chwała bohaterom — pol. 9. Głupcy z Kosmosu — ang. 12—13.

Hajnówka Elektroniczny morderca — USA 7—8. Być albo nie być — USA 9—10. Jak to się robi w Chicago — USA 11—13.

Michałowo Wielka draka w chińskiej dzielnicy — USA 8—13.

Mielnik Menadżer — pol. 9—10. Lubię nietoperze — pol. 13.

Milejczyce Wierna rzeka — pol. Kochankowie mojej mamy — pol. 9—13.

Nurzec Szaleństwa panny Ewy — pol. Prywatna inicjatywa — węg. 9—13.

Orla Cudowne dziecko — pol. 9—13.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы. імяніны		Сонца	Месяц
	новы	стары			усх.-зах.	усх.-зах.
нядзеля	**6**	**22**	**Ружы, Віктара**	**Цімафея, Яўстафія**	**6.12-17.24**	**4.56-11.46**
панядзелак	7	23	Паўла, Тамаша	Афанасія, Маўрыкія	6.09-17.26	5.31-13.10
аўторак	8	24	*Міжнародны дзень жанчын*		6.07-17.28	5.55-14.35
серада	9	25	Францішкі, Кацярыны	Іаана, Эразма	6.05-17.29	6.12-15.58
чацвер	10	26	Цыпрыяна, Марцэля	Тарасія	6.03-17.31	6.25-17.18
пятніца	11	27	Канстанта	Парфіра, Севасціяна	6.00-17.33	6.36-18.34
субота	12	28	Бернарда, Грыгора	Пракопа, Ціта	5-58-17.35	6.46-19.49

ГАДАВІНЫ

85 гадоў таму назад

11.3.1903 г. нар. Тодар Кляшторны (загінуў 26.11.1938 г.) — беларускі паэт, друкаваўся з 1925 г., першая кніга вершаў „Кляновыя завеі“ (1927), паэмы: „Калі асядае муць“ (1928), „Палі заганьбілі“ (1930), — ахвяра сталінскіх рэпрэсій.

70 гадоў таму назад

8.3.1918 г. нар. Мікола Ткачоў (пам. 20.4.1979 г.) — беларускі пісьменнік, друкаваўся з 1938 г., раманы: „Згуртаванасць“ (1951), „Дыханне агню“ (1978), апавяданні, нарысы.

12.3.1918 г. нар. Эдуард Валасевіч — беларускі байкапісец, друкуецца з 1937 г., першая кніга „Вершы і байкі“ (1954), камедыі і скетчы „Свет клінам не сышоўся“ (1958), „З хворай галавы на здаровую“ (1961), многа піша для дзяцей.

55 гадоў таму назад

10.3.1933 г. у в. Градалі на Бельшчыне нар. Серафім Андраюк — беларускі літаратуразнавец, навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры Акадэміі навук БССР, галоўны рэдактар выдавецтва „Мастацкая літаратура“, у друку выступае з 1964 г., аўтар шэрагу манаграфій па творчасці беларускіх пісьменнікаў.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ

Ці ў калгасах добра жыць? ◆ Вялікае каляданне ў Гайнаўцы ◆ Шчытам патрэбны клуб ◆ Барскі аб рэформе ◆ Англійскія занатоўкі Яновіча ◆ Савецкай Арміі — 70 год ◆ Ёсць ужо „Зарняткі“! ◆ Што чуваць на будове музея? ◆ У „Адгалосках“: блытаніна ◆ Сябры „Нівы“ ◆ „З маёй званіцы“: Каб толькі не беларуская! ◆ „Зорка“ ◆ Сардэчныя тайны ◆ Беларуская кухня ◆ Гумар.

СТУДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Усіх, хто хоча здабыць, узбагаціць або праверыць свае веды па беларускай мове, літаратуры і гісторыі, запрашаем у кожную пятніцу ў 18 гадзін у беластоцкі клуб БГКТ на вуліцы Варшаўскай 11.

19 лютага пачаў тут дзейнічаць Беларускі народны універсітэт, у рамках якога спецыялісты па гісторыі і філалогіі будуць весці даклады па гісторыі, літаратуры і граматыцы.

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787, nr rachunku walutowego w rublach 5018-24325-151-6201.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

1195. Аляксандр Баршчэўскі (Варшава) — 20000 зл.
1196. Уладзімір Парфен (Дуброва-Беластоцкая) — 1200 зл.
1197. Два канцэрты „Дубіноў“ 22.11.1987 г. у Беластоку — 27800 зл.
1198. Галена Анішэўская з сям'ёю (Варшава) — 2000 зл.
1199. Узносы сялян у Гайнаўскім кааператыўным банку — 22000 зл.
1200. Самаўправа жыхароў в. Барысаўка — 5000 зл.
1201. Самаўправа жыхароў в. Барок — 1000 зл.
1202. Валянціна Ласкевіч (Беласток) — 1800 зл.
1203. Алесь Ступень (Гродна) — 1000 зл.
1204. Іван Сычэўскі (Беласток) — 500 зл.
1205. Фёдар Клімюк (Беласток) — 500 зл.
1206. Іван Клебус (Беласток) — 200 зл.
1207. А. Гаўрылюк (Беласток) — 200 зл.
1208. Васіль Петручук (Беласток) — 1760 зл.
1209. Самаўправа жыхароў в. Пасечнікі-Вялікія — 5000 зл.
1210. Узносы сялян у Гайнаўскім кааператыўным банку (аддзел у Чыжах) — 1500 зл.
1211. Гарадская ўправа ў Гайнаўцы — 18958 зл.
1212. Вучні трасцяніцкай пачатковай школы — 1200 зл.
1213. Кааператыўны банк у Нурцы-станцыі — 1400 зл.
1214. А. Лашук (Англія) — 10000 зл.

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:

у Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова,
у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54,
у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6,
у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
у Саколцы, вуліца Варынскага 1,
у ГП БГКТ у Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6 Тэлефон 28-89.

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхась Хмялеўскі, Ада Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa“
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe 15-950 Białystok ul. Wesołowskiego 1. Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 156 zł, półr. 312 zł, rocznie 624 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują, używając „blankietu wpłaty” na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch”
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego, oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież.

Zam. 320/88 r. Nakład 4.800 egz. E-5.

ТРЫ АДКРЫЦЦІ

(Гумарэска на тры часткі з эпілогам)

Частка першая

— Добра! — сказаў Архімед, апускаючыся ў ванну.

Выцiснутая яго целам вада палілася на падлогу.

— О богі! — крыкнуў Архімед. — Што я скажу жонцы?

І стаў ліхаманкава думаць.

Праз дзесяць хвілін ён прыдумаў закон Архімеда.

Частка другая

— Добра! — сказаў Ньютан, седзячы ў садзе пад яблыняй.

Гнілое яблыка ўпала на яго і забрудзіла яму кашулю.

— Божа! — крыкнуў Ньютан. — Што я скажу жонцы?

І стаў ліхаманкава думаць.

Праз дзесяць хвілін ён прыдумаў закон сусветнага прыцягнення.

Частка трэцяя

— Добра! — сказаў я, закончыўшы чытаць яшчэ адзін дэтэктыў. І тут жа ўспомніў, што не прыбраў у хаце да вяртання жонкі.

— Госпадзі! — крыкнуў я. — Што ж я скажу жонцы?

І стаў ліхаманкава думаць.

Праз дзесяць хвілін я прыдумаў гэту гумарэску.

Эпілог

— Калі я правільна зразумела, — сказала рэдактар, — ваша ўласнае адкрыццё можна сфармуляваць так: вялікія адкрыцці робяцца таму, што мужчыны баяцца сваіх жонак?

— Не, — адказаў я, — яно фармулюецца інакш: мужчыны лічаць за лепшае рабіць вялікія адкрыцці, чым дробную работу па гаспадарцы.

— Вось як! — сказала рэдактар і, падумаўшы дзесяць хвілін, выставіла мяне за дзверы разам з рукапісам.

Яўген Тураўскі

З суседскага агародчыка

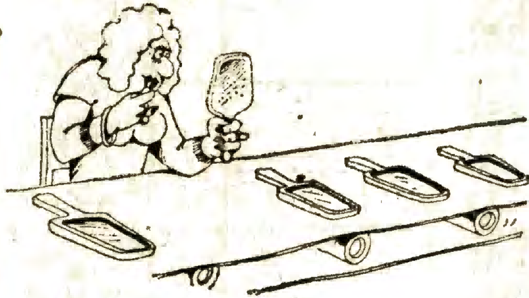

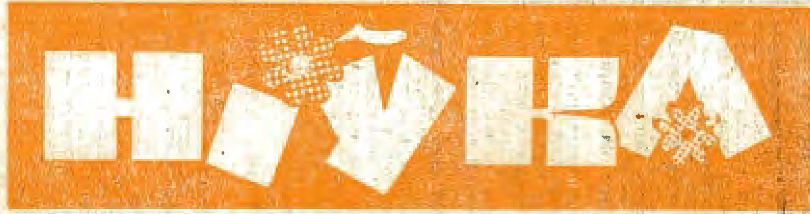

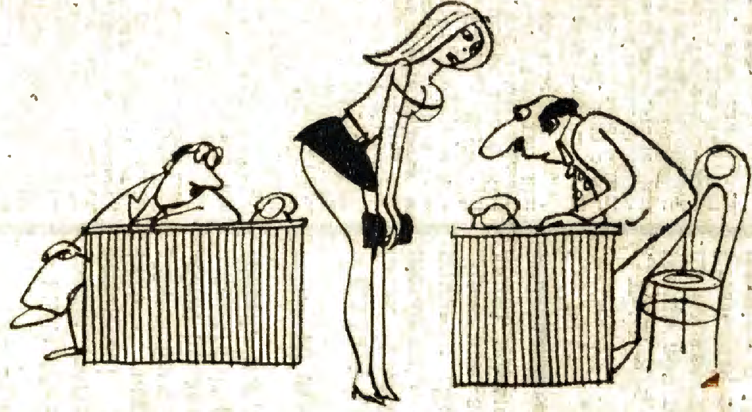

— О, Божа! Усюды мне трапляюцца маньякі!

ПРАКТЫЧНЫ

— І што ты падараваў жонцы на Дзень жанчын?

— Губную памаду.

— Практычна. Наступова ты атрымаеш яе назад.

ДЗІВАКІ

Ён цалуе яе. Потым пытае:

— Люба, я перцы мужчына, які цябе пацалаваў?

— Ну вядома! Нават дзіўна, што ўсе мужчыны пытаюць адно і тое ж.

„СПЕЦ"

Выбіваў Лявон дыван.
З дому выглянуў Іван.
— Гляньце вы на чалавека.
Хто ж так робіць? Вось няўмека!
Ты на снег дыван кладзі,
Зверху трошкі пахадзі,
Пасыпай яго снежком
І бяжы па ім труцком.
Потым вешай і давай,
Вытрасай ды выбівай.
Слухае Лявон парады,
Справа ладзіцца, ён рады.
— Ай, Іване, зух хлапец,
Бачу, ты у гэтым спец.
Той рагоча:
— Кінь Лявонка,
Насмяшыў мяне, дзівак:
У суботу мая жонка
Кожны тыдзень робіць так!

У. Мацвеенка

ДАВЕДАЛАСЯ

— Тры гады, — гаворыць маладая задрыпанка сваёй сяброўцы, — я не мела ўяўлення, дзе мой муж праводзіць вечары. Але калі аднойчы раней прыйшла дадому, дык выявілася, што дома!

Гора і радасць яны дзялілі папалам — ёй гора, яму — радасць.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Мэры і Мік — старыя сябры. Кожны вечар, замкнуўшы краму, Мэры ідзе да Міка, рыхтуе яму вячэру, а потым мые посуд, прыбіраецца і вяртаецца да сябе дадому.

Так праходзіць трыццаць год. Урэшце аднойчы вечарам Мэры гаворыць свайму сябру:

— Скажы, Мік, а табе не здаецца, што нам пара завесці сям'ю?

— Эх, Мэры, — уздыхае Мік. — Хто нас цяпер возьме?

— * —

Суддзя: — Грамадзянка, колькі вам год?

— Сорак адзін год і некалькі месяцаў.

— А канкрэтна, колькі месяцаў?

— Сто пяцьдзесят чатыры.

— * —

Маша папрасіла старэйшую сястру купіць цацку. Тая адказала, што ў яе мала грошай — толькі адзін рубель. Тады Маша падказала:

— А ты разменяй яго на капейкі...

— * —

— Цяпер асталося чыстае глупства, пані консульша!

З „Весніка Задрыпоніі"

РЭКЛАМА

Купіце жонцы боцікі Ачупінаўскай абутковай фабрыкі. І можаце быць спакойны. Цяпер яна не ўцячэ да другога.

ХРОНІКА

У сувязі з жаніцьбай вядомы сэрцаед Д. Жуанюк стаў вегетарыянцам.

Амур рыхтуецца да сезона.

ДЗЕСЯЦЬ ЗАПАВЕДЗЕЙ

(жанчынам)

1. Завучы аксіёму: колькі ні вучыся, а замуж выходзіць давядзецца.
2. Калі хочаш, каб мужчыны насілі цябе на руках, ідзі ў балерыны.
3. Калі мужчына запрапануе табе сэрца, прасі ў яго і руку ў міністэрстве.
4. Памятай: моды на мужчын мяняюцца так часта, што ты можаш не паспець выйсці замуж.
5. Свавольнаму мужу часцей нагадвай: узяўся за гуж, не гавары, што не муж.
6. Не запускай спадарожніка жыцця.
7. Падзяляй думку мужа! І пануй...
8. Не варта намыльваць шыю, калі на ёй сядзіш.
9. Калі сямейны ачаг пагас — грэйся ля тэлевізара.
10. Навучана горкім вопытам — навучы сяброўку!

— Робім адбіўныя!

Курёзы

КАПРЫЗ ДАМЫ

У Францыі ў XVIII стагоддзі жыў малады пісьменнік, а пазней — вядомы філосаф. Звалі яго Дэні Дзідро. У свой час ён пакахаў адну элегантную даму і быў гатовы дзеля яе на ўсё. Аднойчы дама патрабавала ад свайго каханага дарагую прыгожую сукенку. Але Дзідро быў бедны, грошай не меў, ведаў, што ніхто іх яму не пазычыць, а капрыз дамы трэба задаволіць...

У пошуках выхаду са становішча Дзідро зачыніўся ў сваім пакоі і за чатыры дні напісаў вядомыя „Філасофскія думкі". Занёс рукапіс выдаўцу, той заплаціў за яго аўтару 50 луідораў.

Так каханая Дзідро атрымала прыгожую сукенку, а Францыя і ўсё чалавецтва — выдатны твор.

ПРЫКУСІ ЯЗЫК

Кампліменты — гэта цэлае мастацтва. Галантнасць заўсёды цанілася высока. Але кампліменты у некаторых выпадках яшчэ і абавязацельства. Напрыклад, у Тога мужчына, які зробіць камплімент жанчыне, павінен з ёй ажаніцца. Нічога тады дзіўнага, што нават самыя дасціпныя тагалезцы не заўсёды схільны да куртуазнасці, хоць закон і дазваляе ім мець да чатырох жонак.

Жонка сябра куды лепш, чым сябар жонкі.